

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

“АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ХӨГЖЛИЙН ТӨВ” ТӨҮГ

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН СУДАЛГАА - II

21 АЙМГИЙН НУТГИЙН ИРГЭДИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ОЙЛГОЛТЫН СУДАЛГАА

УЛААНБААТАР ХОТ
2021 ОН

БАЙГАЛЬ ОРЧИН,
АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ЯАМ

“АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ХӨГЖЛИЙН ТӨВ” ТӨҮГ

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН СУДАЛГАА - II

***21 аймгийн нутгийн иргэдийн аялал жуулчлалын
талаарх мэдлэг, ойлголтын судалгаа***

УЛААНБААТАР ХОТ
2021 ОН

ТАЛАРХАЛ

УГ СУДАЛГААНЫ АЖИЛД ДЭМЖЛЭГ ҮЗҮҮЛСЭН 21 АЙМГИЙН БАЙГАЛЬ
ОРЧИН, АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ГАЗРЫН МЭРГЭЖИЛТЭНҮҮДЭД
ТАЛАРХАЛ ИЛЭРХИЙЛЭЕ.

Г.Батцэцэг, Х.Даут, Д.Содномсамдан, Д.Болормаа, М.Алтанцэцэг, Б.Гансүх,
Н.Солонго, У.Зулгэрэл, С.Энхзориг, Б.Ганзориг, Б.Батхүү, Б.Пүрэвжаргал,
Д.Осоржамаа, П.Ариунболд, М.Мөнхсүрэн, Н.Хуяг, Д.Батзаяа, Н.Нямбат,
Б.Мөнхдолгор, Д.Дуламсүрэн, Б.Амартүвшин, Б.Баясгалан, Н.Бурмаа.

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН СУДАЛГАА - II

**ИРГЭДИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ,
ОЙЛГОЛТЫГ ТОДОРХОЙЛОХ СУДАЛГАА**

Судалгааны багийн бүрэлдэхүүн:

Багийн зөвлөх

М.БИЛЭГСАЙХАН /PhD/
Худалдаа Үйлдвэрлэлийн Их Сургууль,
Худалдаа, маркетингийн тэнхимийн дэд профессор, судлаач

Гишүүн

С.АМАРЖАРГАЛ /PhD/
Худалдаа Үйлдвэрлэлийн Их Сургууль,
Худалдаа, маркетингийн тэнхимийн ахлах багш, судлаач

Б.ХАЛИУН /МВА/
Судалгааны туслах ажилтан
Худалдаа Үйлдвэрлэлийн Их Сургууль, магистрант

Захиалагч:

Аялал жуулчлалын хөгжлийн төв, ААТТӨҮГ

АГУУЛГА

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ.....	v
ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ.....	xi

БҮЛЭГ 1. УДИРТГАЛ

1.1 Судалгааны зорилго, зорилт.....	1
1.2 Судалгааны үндэслэл.....	2
1.3 Судалгааны нэр томъёоны тодорхойлолт.....	5

БҮЛЭГ 2. СУДАЛГААНЫ АРГАЗҮЙ

2.1 Түүвэрлэлт.....	7
2.2 Өгөгдөл цуглуулалт.....	8
2.3 Судалгааны аргачлал.....	10

БҮЛЭГ 3. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

3.1 Судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	11
3.2 Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	13
3.3 Судалгааны найдвартай ба үндэслэлтэй байдал.....	19
3.4 Аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	24
3.5 Аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал.....	25
3.6 Дүгнэлт.....	25
3.7 Зөвлөмж.....	30

БҮЛЭГ 4. АЙМГУУДЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН НЭГТГЭЛ, ЗӨВЛӨМЖ

4.1 Архангай аймаг.....	34
4.2 Баян-Өлгий аймаг.....	37
4.3 Баянхонгор аймаг.....	41
4.4 Булган аймаг.....	45
4.5 Говь-Алтай аймаг.....	48
4.6 Говьсүмбэр аймаг.....	52
4.7 Дархан-Уул аймаг.....	55
4.8 Дорноговь аймаг.....	59

4.9 Дорнод аймаг.....	63
4.10 Дундговь аймаг	66
4.11 Завхан аймаг	70
4.12 Орхон аймаг	73
4.13 Өвөрхангай аймаг	77
4.14 Өмнөговь аймаг.....	81
4.15 Сүхбаатар аймаг.....	85
4.16 Сэлэнгэ аймаг	89
4.17 Төв аймаг	93
4.18 Увс аймаг	96
4.19 Ховд аймаг	100
4.20 Хөвсгөл аймаг	104
4.21 Хэнтий аймаг	107

БҮЛЭГ 5. АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, ӨГӨГДЛИЙН ЖАГСААЛТ

5.1 Ном зүй.....	112
5.2 Хавсралт (Аймаг тус бүрийн дэлгэрэнгүй үзүүлэлт)	
5.2.1 Архангай аймаг	115
5.2.2 Баян-Өлгий аймаг	119
5.2.3 Баянхонгор аймаг.....	123
5.2.4 Булган аймаг	127
5.2.5 Говь-Алтай аймаг.....	131
5.2.6 Говьсүмбэр аймаг	135
5.2.7 Дархан-Уул аймаг	139
5.2.8 Дорноговь аймаг	143
5.2.9 Дорнод аймаг.....	147
5.2.10 Дундговь аймаг.....	151
5.2.11 Завхан аймаг	155
5.2.12 Орхон аймаг	159
5.2.13 Өвөрхангай аймаг	163
5.2.14 Өмнөговь аймаг.....	167
5.2.15 Сүхбаатар аймаг.....	171
5.2.16 Сэлэнгэ аймаг	175
5.2.17 Төв аймаг	179
5.2.18 Увс аймаг	183
5.2.19 Ховд аймаг	187
5.2.20 Хөвсгөл аймаг	191
5.2.21 Хэнтий аймаг	195
5.3 Судалгааны асуулга (хэвлэмэл эх загвар).....	199

ХҮСНЭГТИЙН ЖАГСААЛТ

Хүснэгт 1. Түүврийн хэмжээ (бүх аймгаар).....	7
Хүснэгт 2. Аймгуудаас ирүүлсэн шаардлага хангасан асуулгын тоон үзүүлэлт (бүх аймгаар)	9
Хүснэгт 3. Судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн ерөнхий мэдээлэл (бүх аймгаар)	11
Хүснэгт 4. Хөдөлмөр эрхлэлт ба аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны хамаарал (бүх аймгаар)	13
Хүснэгт 5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээний түвшин (бүх аймгаар)	14
Хүснэгт 6. Хүчин зүйлийн шинжилгээний үр дүн болон найдвартай байдлын шинжилгээ (бүх аймгаар)	20
Хүснэгт 7. Хоёр үл хамаарсан түүврийн т шалгуурын үр дүн (бүх аймгаар)	24
Хүснэгт 8. Корреляцийн шинжилгээний үр дүн (бүх аймгаар)	25
Хүснэгт 9. Зөвлөмж боловсруулах матриц	30
Хүснэгт 10. ЗӨВЛӨМЖ: Архангай аймаг	35
Хүснэгт 11. ЗӨВЛӨМЖ: Баян-Өлгий аймаг	39
Хүснэгт 12. ЗӨВЛӨМЖ: Баянхонгор аймаг	42
Хүснэгт 13. ЗӨВЛӨМЖ: Булган аймаг	46
Хүснэгт 14. ЗӨВЛӨМЖ: Говь-Алтай аймаг	50
Хүснэгт 15. ЗӨВЛӨМЖ: Говьсүмбэр аймаг	53
Хүснэгт 16. ЗӨВЛӨМЖ: Дархан-Уул аймаг	57
Хүснэгт 17. ЗӨВЛӨМЖ: Дорноговь аймаг	60
Хүснэгт 18. ЗӨВЛӨМЖ: Дорнод аймаг	64
Хүснэгт 19. ЗӨВЛӨМЖ: Дундговь аймаг	68
Хүснэгт 20. ЗӨВЛӨМЖ: Завхан аймаг	71
Хүснэгт 21. ЗӨВЛӨМЖ: Орхон аймаг	75
Хүснэгт 22. ЗӨВЛӨМЖ: Өвөрхангай аймаг	78
Хүснэгт 23. ЗӨВЛӨМЖ: Өмнөговь аймаг	82
Хүснэгт 24. ЗӨВЛӨМЖ: Сүхбаатар аймаг	86
Хүснэгт 25. ЗӨВЛӨМЖ: Сэлэнгэ аймаг	90

Хүснэгт 26. ЗӨВЛӨМЖ: Төв аймаг	94
Хүснэгт 27. ЗӨВЛӨМЖ: Увс аймаг	98
Хүснэгт 28. ЗӨВЛӨМЖ: Ховд аймаг	101
Хүснэгт 29. ЗӨВЛӨМЖ: Хөвсгөл аймаг	105
Хүснэгт 30. ЗӨВЛӨМЖ: Хэнтий аймаг	109
Хүснэгт 31. Судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл	115
Хүснэгт 32. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	115
Хүснэгт 33. Аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	118
Хүснэгт 34. Аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал....	118
Хүснэгт 35. Баян-Өлгий аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	119
Хүснэгт 36. Баян-Өлгий аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	119
Хүснэгт 37. Баян-Өлгий аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	122
Хүснэгт 38. Баян-Өлгий аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	122
Хүснэгт 39. Баянхонгор аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	123
Хүснэгт 40. Баянхонгор аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	123
Хүснэгт 41. Баянхонгор аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	126
Хүснэгт 42. Баянхонгор аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	126
Хүснэгт 43. Булган аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	127
Хүснэгт 44. Булган аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	127
Хүснэгт 45. Булган аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	130
Хүснэгт 46. Булган аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	130
Хүснэгт 47. Говь-Алтай аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	131
Хүснэгт 48. Говь-Алтай аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	131

Хүснэгт 49. Говь-Алтай аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	134
Хүснэгт 50. Говь-Алтай аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	134
Хүснэгт 51. Говьсүмбэр аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	135
Хүснэгт 52. Говьсүмбэр аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	135
Хүснэгт 53. Говьсүмбэр аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	138
Хүснэгт 54. Говьсүмбэр аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	138
Хүснэгт 55. Дархан-Уул аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	139
Хүснэгт 56. Дархан-Уул аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	139
Хүснэгт 57. Дархан-Уул аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	142
Хүснэгт 58. Дархан-Уул аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	142
Хүснэгт 59. Дорноговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	143
Хүснэгт 60. Дорноговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	143
Хүснэгт 61. Дорноговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	146
Хүснэгт 62. Дорноговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	146
Хүснэгт 63. Дорнод аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	147
Хүснэгт 64. Дорнод аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	147
Хүснэгт 65. Дорнод аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	150
Хүснэгт 66. Дорнод аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	150
Хүснэгт 67. Дундговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	151

Хүснэгт 68. Дундговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	151
Хүснэгт 69. Дундговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	154
Хүснэгт 70. Дундговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	154
Хүснэгт 71. Завхан аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	155
Хүснэгт 72. Завхан аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	155
Хүснэгт 73. Завхан аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	158
Хүснэгт 74. Завхан аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	158
Хүснэгт 75. Орхон аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	159
Хүснэгт 76. Орхон аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	159
Хүснэгт 77. Орхон аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	162
Хүснэгт 78. Орхон аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	162
Хүснэгт 79. Өвөрхангай аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	163
Хүснэгт 80. Өвөрхангай аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	163
Хүснэгт 81. Өвөрхангай аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	166
Хүснэгт 82. Өвөрхангай аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	166
Хүснэгт 83. Өмнөговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	167
Хүснэгт 84. Өмнөговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ	167
Хүснэгт 85. Өмнөговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	170
Хүснэгт 86. Өмнөговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	170

Хүснэгт 87. Сүхбаатар аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	171
Хүснэгт 88. Сүхбаатар аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	171
Хүснэгт 89. Сүхбаатар аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	174
Хүснэгт 90. Сүхбаатар аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал.....	174
Хүснэгт 91. Сэлэнгэ аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	175
Хүснэгт 92. Сэлэнгэ аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	175
Хүснэгт 93. Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	178
Хүснэгт 94. Сэлэнгэ аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал.....	178
Хүснэгт 95. Төв аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	179
Хүснэгт 96. Төв аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	179
Хүснэгт 97. Төв аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	182
Хүснэгт 98. Төв аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал.....	182
Хүснэгт 99. Увс аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	183
Хүснэгт 100. Увс аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	183
Хүснэгт 101. Увс аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	186
Хүснэгт 102. Увс аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал.....	186
Хүснэгт 103. Ховд аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	187
Хүснэгт 104. Ховд аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	187
Хүснэгт 105. Ховд аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү.....	190

Хүснэгт 106. Ховд аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	190
Хүснэгт 107. Хөвсгөл аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	191
Хүснэгт 108. Хөвсгөл аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	191
Хүснэгт 109. Хөвсгөл аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	194
Хүснэгт 110. Хөвсгөл аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	194
Хүснэгт 111. Хэнтий аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл.....	195
Хүснэгт 112. Хэнтий аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ.....	195
Хүснэгт 113. Хэнтий аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү	198
Хүснэгт 114. Хэнтий аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал	198

ЗУРГИЙН ЖАГСААЛТ

Зураг 1. Судалгааны хамгийн өндөр болон хамгийн бага үнэлгээ (нийт 4 үзүүлэлтээр).....	18
Зураг 2. Архангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	35
Зураг 3. Баян-Өлгий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	38
Зураг 4. Баянхонгор аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	42
Зураг 5. Булган аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	46
Зураг 6. Говь-Алтай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	49
Зураг 7. Говьсүмбэр аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	53
Зураг 8. Дархан-Уул аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	56
Зураг 9. Дорноговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	60
Зураг 10. Дорнод аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	64
Зураг 11. Дундговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	67
Зураг 12. Завхан аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	71
Зураг 13. Орхон аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	74
Зураг 14. Өвөрхангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	78
Зураг 15. Өмнөговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	82

Зураг 16. Сүхбаатар аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	86
Зураг 17. Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	90
Зураг 18. Төв аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	94
Зураг 19. Увс аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	97
Зураг 20. Ховд аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	101
Зураг 21. Хөвсгөл аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	105
Зураг 22. Хэнтий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ	108

БҮЛЭГ 1. УДИРТГАЛ

1.1 Судалгааны зорилго, зорилт

Зорилго:

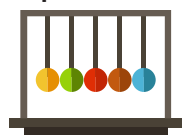
Орон нутгийн иргэдийн дэмжлэг, оролцоо өндөр байдаг бүс нутагт Аялал жуулчлалын хөгжил эрчимтэй явагддаг нь сүүлийн хорь гаруй жилийн судалгаагаар нотлогдож¹ нутгийн иргэдийн хандлагыг анхаарч судлах болсон. Тиймээс энэхүү судалгааны зорилго нь аялал жуулчлалын хөгжлийн үйл явцад голлох үүрэг гүйцэтгэгч 21 аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын талаарх мэдлэг, ерөнхий ойлголтыг тодорхойлоход оршино.

Зорилт 1:

Аялал жуулчлалын хөгжлийг дагаж нутгийн иргэдийн амьдрах орчинд гарч буй эдийн засаг, нийгэм соёл, байгаль орчин болоод улс төрийн орчинд бий болж буй эерэг болон сөрөг нөлөөллийг Ап болон Кромптоны тодорхойлсон нөлөөллийн үзүүлэлтүүдийг суурь болгон судлах.

Зорилт 2:

Урт хугацааны тогтвортой аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх зорилгоор нутгийн иргэдийн оролцооны түвшинг тодорхойлох.

Ач холбогдол:

Уг судалгааг хийснээр орон нутаг дах аялал жуулчлалын хөгжлийн төлөвлөгөөг орон нутгийн иргэдийн одоогийн ойлголт, хандлагад суурилан боловсруулах, тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх оновчтой арга хэмжээг авч ажиллах боломжийг олгоно.

¹ Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

1.2 Судалгааны үндэслэл

Аялал жуулчлал нь гадаад эх үүсвэрээс орлого бүрдүүлэх боломжтой экспортлогч салбар юм. Жуулчдыг хүлээн авагч улс нь гадаад мөнгөн тэмдэгтийн урсгалыг нэмэгдүүлснээр үндэсний төлбөрийн тэнцлийг сайжруулдаг.² Шинэ ажлын байрыг бий болгосноор ажилгүйдлийг бууруулдаг.³ Аялал жуулчлалын хэрэгцээ өсөхтэй зэрэгцээд дэд бүтцийн бүтээн байгуулалт, харилцаа холбоо болон тээврийн салбарын хөрөнгө оруулалтыг идэвхжүүлдэг байна.⁴ Аялал жуулчлал нь орон нутгийн удирдлагын хуримтлуулах татварын хэмжээ хэмжээг нэмэгдүүлэх, эдийн засгийг солонгоруулах эх үүсвэрт тооцогдож байна.⁵ Гэсэн хэдий ч сайн төлөвлөгөө, хяналт хийж чадаагүйгээс үүдэн аялал жуулчлалын эерэг нөлөөллийн үр дүнг сулруулж эсрэгээрээ сөрөг нөлөөллийг бий болгоно. Гадаад иргэдийн эрэлт хэрэгцээнээс үүдэн бүтээгдэхүүн, үйлчилгээний үнэ болоод амьдралын өртөг нэмэгддэг.⁶ Ялангуяа аялал жуулчлалын оргил ачааллын улирлаар байр сууцны эрэлт өссөнөөр байр түрээсийн үнэ, газрын үнэ дагаад өсдөг. Аялал жуулчлалаас орж ирэх нэмэлт орлогын урсгал нь газрын эзэд, бизнес эрхлэгчдэд төвлөрч харин энгийн нутгийн иргэдийн хувьд амьдралын өртөг өсөх нь хүндээр тусах үзэгдэл ажиглагдаж орлогын тэгш бус хуваарилалт үүсэх магадлалтай. Шинэ үүсэх ажлын байрыг дагаад нутгийн иргэд аялал жуулчлалын бүс нутаг руу нүүж нийгэм, соёлын шинэ асуудлууд бий болно. Аялал жуулчлалын хурдацтай хөгжлийн нөлөөгөөр хотжилт, гал түймэр, цагдаа, эмнэлэг зэрэг нийгмийн үйлчилгээ чанарждаг.⁷ Тухайн бүс нутагт нийгмийн арга хэмжээ, амралт зугаалгын үйлчилгээ төрөлждөг.

Аялал жуулчлалын нөлөөгөөр олон соёлыг тээгч жуулчид нь соёлын туршлага солилцох боломжийг бүрдүүлнэ.⁸ Аялал жуулчлал нь урт хугацаанд нийгмийн үнэ цэнэ, итгэл үнэмшил болоод соёлын байдлын өөрчилж байна.⁹ Гадаад жуулчдын нөлөөгөөр нутгийн иргэдийн өмсөх, идэх, амралт, зугаа цэнгэлийн хэв маягт өөрчлөлт гарах магадлалтай байдаг. Энэ нь амьдралын чанарт эерэг нөлөө авчирч болох хэдий ч иргэдийн дотоод соёлын үзүүлэлт буурах сөрөг хандлага ч ажиглагдана. Мөн аялал жуулчлал нь урлаг, урлагийн бүтээл, гар урлал болоод дотоод

² Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

³ Sheldon, P.; Var, T. (1984). Resident attitudes to tourism in North Wales. *Tourism Management*, 40-48.

⁴ Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning - An Integrated and Sustainable Development*.

⁵ Yasong Wang, Robert E. Pfister, & Duarte B. Morais. (2007). Residents' attitudes toward tourism development: a case study of Washington, NC. Department of Agriculture, Forest Service, Northern Research Station, 411-419.

⁶ An, Y. (2016). Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA. *All Theses*, 2418.

⁷ Yu WANG, Gang LI, & Xuemei BAI. (2005). A Residential Survey on Urban Tourism Impacts in Harbin. *China Tourism Research*, 116-129.

⁸ Brayley, R., Var, T., & Sheldon, P. (1990). Perceived influence of tourism on social issues. *Annals of Tourism Research*, 285-289.

⁹ Yu WANG, Gang LI, & Xuemei BAI. (2005). A Residential Survey on Urban Tourism Impacts in Harbin. *China Tourism Research*, 116-129.

нутгийн соёл, өв соёлын ялгарлыг ахин сэргээхэд хувь нэмэр болдог.¹⁰ Илүү олон жуулчдыг татахын тулд архитекторын болоод түүхэн дурсгалын хөшөө, цогцолбороо арчилж тордон хамгаалалтанд авдаг байна.¹¹ Соёлын нөлөөллийн хувьд аялал жуулчлал нь үнэ цэнийн систем, хувь хүний зан төлөв, гэр бүлийн харилцаа, холимог амьдралын хэв маяг, нутгийн байгууллагын үйл ажиллагаанд өөрчлөлт оруулдаг байна.¹² Энэ төрлийн нийгмийн нөлөөлөл нь эерэг бас сөрөг байж болно. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх нь нийгмийн бүлгийн ялгарал үүсч хэт баян хэсэг буюу бизнес эрхлэгч, газрын эзэд байх бол эсрэг талдаа хэт ядуу нийгмийн бүлэг үүсэх эрсдэлтэй.¹³ Учир нь соёлын ялгаатай байдлаас үүдэн өөр соёлыг тээгч иргэд нь тухайн бүс нутагт нийгэм, соёлын зөрчилдөөн үүсгэх хандлагатай байдаг. Аялал жуулчлалын нөлөөлөл нь эмэгтэйчүүдийн хувьд давуу талыг бий болгодог гэсэн судалгаа байдаг.¹⁴ Эмэгтэйчүүд илүү эрх чөлөөтэй болж, ажлын байрны боломжууд нэмэгдэж, боловсролоо дээшлүүлж, гэр бүлийн орлого нэмэгдэн амжиргааны түвшин ахидаг хэдий ч аялал жуулчлал нь гэр бүлийн бүтэц, үнэ цэнэд сөргөөр нөлөөлөхөөс гадна гэр бүл салалтын тоо, биеэ үнэлэлтийг нэмэгдүүлдэг байна. Мөн аялал жуулчлалын нөлөөгөөр ёс суртахууны үнэ цэнэ буурч, согтууруулах ундаа, хар тамхины хэрэглээ өссөнөөр гэмт хэргийн гаралт ихсэхээс гадна нутгийн иргэдийн дунд эмх замбараагүй байдал үүсдэг.¹⁵ Үүнээс гадна иргэд аялал жуулчлалын нөлөөгөөр иргэд хоорондын харилцаа алдагдаж бүхнийг мөнгөн харилцаагаар шийдвэрлэх сонирхолтой болдог. Жуулчлалын оргил ачааллын улирлын үеэр хэт бөөгнөрөл үүсч дуу чимээ ихсэж, бохирдол үүсдэг.¹⁶ Энэ бөөгнөрөлийн нөлөөгөөр жуулчид парк, цэцэрлэгт хүрээлэнгээр тухтай үйлчлүүлж чадахгүй¹⁷ байдал үүсч улмаар аялал жуулчлалын талаар сөрөг ойлголттой болдог байна.

Тогтвортой аялал жуулчлалын хөгжлийн хүрээнд аялал жуулчлалын байгаль орчинд үзүүлэх сөрөг нөлөөллийн талаар сүүлийн үеийн судалгаанууд их хийгдэж байна.¹⁸ Сайн төлөвлөөгүй, хяналтгүй бүтээн

¹⁰ Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

¹¹ Ling Zhang, Sen Yang, Danni Wang, & Emily Ma. (2020). Perceived value of, and experience with, a World Heritage Site in China—the case of Kaiping Diaolou and villages in China. *Journal of Heritage Tourism*.

¹² Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

¹³ de Kadt, E. (1979). *Tourism-Passport to Development?* New York: Oxford University Press.

¹⁴ An, Y. (2016). *Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA*. All Theses, 2418.

¹⁵ Nuray TÜRKER, & Sevgi ÖZTÜRK. (2013). Perceptions of Residents Towards The Impacts of Tourism in the Küre Mountains National Park, Turkey. *International Journal of Business and Social Science*.

¹⁶ Nuray TÜRKER, & Sevgi ÖZTÜRK. (2013). Perceptions of Residents Towards The Impacts of Tourism in the Küre Mountains National Park, Turkey. *International Journal of Business and Social Science*.

¹⁷ Sirakaya, E., & Choi HwanSuk, C. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 1274–1289.

¹⁸ B. Tovar, R. Espino, & F. López-del-Pino. (2020). Residents' perceptions and attitudes towards the cruise tourism impact in gran Canaria. *Research in Transportation Business & Management*.

байгууламжууд, гажуудсан хотжилт болон хангалтгүй дэд бүтэц нь байгаль орчин, зэрлэг ан амьтан, ургамал, агаар болон усны бохирдлыг бий болгож байна.¹⁹ Археологийн болон түүхэн ач холбогдолтой эмзэг газар нутгийг даац хэтрүүлэн болон буруу ашигласнаас үүдэн байгаль орчныг доройтуулж байна. Зорих газрын төлөвлөлтийг сайжруулж, дэд бүтцийн бүтээн байгуулалтыг зөв зохион байгуулснаар ус болон агаарын бохирдол, хог хаягдлыг бууруулж орон нутагт эерэг хувь нэмэр оруулах боломжтой байдаг.²⁰ Жуулчид цэвэр, онгон байгалийг илүүд үзэн аялдаг гэдгийг нугтийн иргэд бодолцон байгаль орчин, экологийн асуудлуудаа урьдчилан харж, арчилан торддог байх хэрэгтэй.

1960 аад оны үед аялал жуулчлалын эдийн засгийн эерэг нөлөөллийн талаарх судалгаанууд түлхүү хийгддэг байсан бол 1970 аад оноос эхлэн аялал жуулчлалд шүүмжлэлтэй хандаж эхлэн нийгэм соёлын сөрөг нөлөөллийг сөхөх болсон.²¹ Харин 1980 аас 1990 ээд онуудад тогтвортой аялал жуулчлалын ойлголтын хүрээнд эерэг болон сөрөг нөлөөллийг тэнцвэртэйгээр авч үзэх болсон.²²

Өмнө хийгдэж байсан судалгаануудын дийлэнх нь аялал жуулчлалын эдийн засаг, нийгэм соёл болоод байгаль орчны нөлөөг судалж байсан бол оролцогч талууд аялал жуулчлалын хөгжлийн улс төрийн асуудлуудыг сонирхож эхлэх болсон.²³ Чой болон Сиракаяа нар нь 2006 онд нийгмийн улс төрийн тогтолцоо болон иргэдийн эрхийг харгалзан үзэж аялал жуулчлал дах улс төрийн оролцоог тодорхойлох оролдлогыг хийсэн.²⁴

Аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанаас орон нутгийн иргэдэд үзүүлдэг эерэг болон сөрөг нөлөөлөл нь жуулчдын тоо, тэдний яс үндэс, эдийн засгийн үзүүлэлт, байрлах хугацаа болон хамрагдах арга хэмжээнээс ихээхэн хамаардаг. Жуулчдыг хүлээн авагч улсын нийгэм, соёл болон эдийн засгийн бүтэц, нөхцөл байдал нь аялал жуулчлалын нөлөөллийн ойлголтод чухал үзүүлэлт болж байна. Нэг талаараа аялал жуулчлал нь сөрөг нөлөө үзүүлээд байгаа боловч тухайн нутаг оронд эдийн засгийн хувьд өгөөжтэй байх хандлагатай байдаг.²⁵

¹⁹ An, Y. (2016). Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA. All Theses, 2418.

²⁰ Sirakaya, E., & Choi HwanSuk, C. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 1274–1289.

²¹ de Kadt, E. (1979). *Tourism-Passport to Development?* NewYork: OxfordUniversity Press.

²² Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

²³ Jamal, T & Camargo, B. A. (2018). Tourism governance and policy. *Tourism Management Perspectives*, 205-208.

²⁴ Hong Wu, Seongseop (Sam) Kim, & Antony King Fung Wo. (2020). Residents' perceptions of desired and perceived tourism impact in Hainan Island. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 583-601.

²⁵ Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

1.3 Судалгааны нэр томъёоны тодорхойлолт

Тогтвортой хөгжил (Sustainable development)

Ирээдүй хойч үеийнхээ хэрэгцээ, шаардлагыг хангах чадварыг алдагдуулахгүйгээр өнөөгийн хэрэгцээгээ хангахыг хэлнэ.²⁶

Нутгийн иргэд (local residents)

Эдийн засгийн зонхилох сонирхлын төв нь эдийн засгийн нутаг дэвсгэртээ байрладаг хувь хүмүүсийг хэлнэ.²⁷ (Нутгийн иргэд гэж ижил нутаг оронд зэрэгцэн амьдрахаас илүүтэйгээр нөөцийн талаар ижил сонирхолтой бүлэг хүмүүсийн нэгдлийг хэлнэ.²⁸ Уг судалгаанд нутгийн иргэд гэх ойлголтоор байгаль орчин, зэрлэг ан амьтад тэдний нутаг оронд ойр амьдрах бүлэг хүмүүсийг ойлгох бөгөөд тэднийг аялал жуулчлалын үйл ажиллагаанд хамтатган оролцуулах шаардлагатай байна.

Ойлголт (Perception)

Хувь хүний аливаа нэг бүтээгдэхүүн, үйлчилгээ, газар нутаг болон байгууллагын талаарх тодорхой үзэл бодол, хандлагыг бий болгож буй мэдээллийн субъектив тайлбар юм.²⁹ Иймээс энэхүү судалгаанд ойлголт гэдэг үгийг тухайн нутгийн иргэд аялал жуулчлалын талаар эерэг эсвэл сөрөг ямар бодолтой байгааг тодорхойлж байгааг ойлгоно.

Эдийн засгийн нөлөөлөл (Economic impact)

Эдийн засгийн нөлөөлөл гэдэгт аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр тухайн орон нутагт бий болж буй санхүүгийн үзүүлэлт, үр дүнг ойлгоно.³⁰ Энэ нь ажлын байр нэмэгдэх давуу талтай ч бараа бүтээгдэхүүний үнэ өсөх сул тал гэх мэт эерэг ба сөрөг утгын аль ч утгаар илэрхийлэгдэх болно.

Нийгэм, соёлын нөлөөлөл (Social and cultural impact)

Иргэдийн амьдралын хэв маяг, дотоод соёл, иргэдийн үнэ цэнэ, хандлага, амьдралын чанарт үзүүлж буй аялал жуулчлалын үр нөлөөг ойлгоно.³¹

²⁶ WCED, W. C. (1987). Our common future. Oxford, UK: Oxford University Press.

²⁷ WTO, W. T. (2002). Glossary. Retrieved from WTO: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms>

²⁸ Nagarjuna, G. (2015). Local Community Involvement in Tourism: A Content Analysis of Websites of Wildlife Resorts. Atna, J Tour Stud, 13-21.

²⁹ Barnes, J. (2015). Perception in tourism & hospitality: A meta anylasis. Assumption Journal, 89-107.

³⁰ Szell, A. B. (2012). Attitudes and Perceptions of Local Residents and Tourists Toward the Protected Area of Retezat National Park, Romania. Master thesis, 59.

³¹ Hong Wu, Seongseop (Sam) Kim, & Antony King Fung Wo. (2020). Residents' perceptions of desired and perceived tourism impact in Hainan Island. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 583-601.

Байгаль орчны нөлөөлөл (Environmental impact)

Аялал жуулчлалыг дагаад хүний бөөгнөрөл үүсч орчны дуу чимээ ихсэх, ан амьтан үргэх зэрэг сул талтай³² боловч жуулчидыг татахын тулд нутгийн байгаль хамгаалал, тусгай хамгаалалттай газар нутгийн менежмент сайжирдаг давуу талууд бий болдог.³³ Энэхүү судалгаанд Аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд хүний оролцоотой хүрээлэн буй орчин, зэрлэг ан амьтан, ургамалд учирч болох эерэг болон сөрөг нөлөөллийг хамтатган ойлгоно.

Улс төрийн нөлөөлөл (Political impact)

Аялал жуулчлалын нөлөөллийн судалгаанд сүүлийн үед шинээр нэмэгдэж ирсэн ойлголт болох улс төрийн оролцоо нь чухал ач холбогдолтой.³⁴ Нутгийн иргэд шийдвэр гаргах түвшинд оролцоотой байж улс төр, төрийн захирагааны үйл ажиллагаанд хэрхэн хамаарагдаж, ямар ойлголттой байгааг илэрхийлэх ойлголт.

³² Sirakaya, E., & Choi HwanSuk, C. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 1274–1289.

³³ Dogan GURSOYA, E. B. (2019). Residents' perceptions of hotels' corporate social responsibility initiatives T and its impact on residents' sentiments to community and support for additional tourism development. *Journal of Hospitality and Tourism Management*, 117–128.

³⁴ Sirakaya, E., & Choi HwanSuk, C. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 1274–1289.

БҮЛЭГ 2. СУДАЛГААНЫ АРГАЗҮЙ

2.1 Түүвэрлэлт

Судалгааны зорилгод нийцсэн түүврийн хүрээ нь 21 аймгийн нийт өрх ба түүврийн эх олонлогоор 21 аймгийн 2020 оны жилийн эцсийн хүн амын тоо, үүнээс 15-с дээш насны бүлгийг сонгон авсан. Мөн түүвэрлэлтийн үндсэн таамаглал нь эх олонлогийг хэвийн тархалттай гэж үзээд энгийн санамсаргүй түүврийн аргачлалаар түүврийн хэмжээг сонгох томъёог ашигласан болно. Түүврийн хамгийн бага оновчтой хэмжээг 95%-ийн итгэх магадлалтай, +/- 5%-ийн алдааны хязгаартай байхаар сонгон эх олонлогийн хэмжээг 2020 оны жилийн эцсийн хүн ам, өрхийн тоогоор тооцоолоход дунджаар 382 болно. Иймээс 21 аймаг бүрээс дунджаар 382 буюу нийт түүврийн оновчтой хэмжээ 8022 гэж тооцоолсон. Дэлгэрэнгүйг Хүснэгт 1-д үзүүлэв.

Хүснэгт 1. Түүврийн хэмжээ (бүх аймгаар)

№	Аймаг	Хүн ам (2020)	Хүн ам (15-с дээш насныхан 2020)	Түүврийн хэмжээ
1	Архангай	94,088	86673	383
2	Баян-Өлгий	110,597	68228	383
3	Баянхонгор	88,955	60081	382
4	Булган	61,955	43185	381
5	Говь-Алтай	57,674	40321	381
6	Говьсүмбэр	17,965	11746	373
7	Дархан-Уул	106,909	70665	383
8	Дорноговь	71,207	48277	382
9	Дорнод	83,087	55944	382
10	Дундговь	46,981	32758	380
11	Завхан	72,763	50473	382
12	Орхон	107,765	72403	383
13	Өвөрхангай	115,732	79751	383

14	Өмнөговь	70,371	47751	382
15	Сүхбаатар	63,822	43643	381
16	Сэлэнгэ	109,285	75069	383
17	Төв	93,162	64091	382
18	Увс	83,524	55523	382
19	Ховд	90,533	58589	382
20	Хөвсгөл	135,705	92743	383
21	Хэнтий	78,172	53624	382
		3,357,542	1211538	382

Эх сурвалж: Монгол улсад оршин суугаа хүн амын тоо, насны бүлэг, баг/хороогоор
https://www.1212.mn/tables.aspx?TBL_ID=DT_NS0_0300_067V2

2.2 Өгөгдөл цуглуулалт

Судалгааны объектоор Монгол улсын 21 аймгийн иргэдийг сонгосон ба 2021 оны 7-р сарын 1-ээс 9-р сарын 20 хүртэл 80 хоногийн хугацаанд санамсаргүй түүврийн аргаар 2100 ширхэг асуулга хэвлэмэл хэлбэрээр тараагдсан ба аймгуудын байгаль орчин, аялал жуулчлалын мэргэжилтэнгүүдтэй хамтарч ажилласан ба 1778 асуулга судалгааг хүчинтэй гэж тооцсон болно.

Урьдчилсан судалгааг 3 аймгаас авсан бөгөөд 1034 асуулгыг хүчинтэй гэж үзэж нэмж тооцоолсон. Мөн онлайн хэлбэрээр асуулгын линкээ илгээснээс 1604 асуулга бөглөгдөн ирсэн, иймд нийт 4415 судалгааг шаардлага хангасан хэмээн үзэж боловсруулалт хийсэн. Уг тоон үзүүлэлт нь оновчтой түүврийн хэмжээний 55% байгаа нь орон нутагт онлайнаар асуулга бөглүүлэх нь техник, харилцаа холбооны саатал их байгаатай холбоотой, нөгөө талаас цар тахалтай холбоотой иргэд цаасан судалгааг бөглөх нь аюултай гэж үзэн татгалзсан асуудал гарч байснаас үүдсэн гэж дүгнэсэн. Хэдий асуудал байсан ч нийт 4415 гэсэн тоон үзүүлэлт нь эх олонлогоо төлөөлөх хангалттай чадвартай гэж үзэж байна. Дэлгэрэнгүйг Хүснэгт 2-д үзүүлэв.

Хүснэгт 2. Аймгуудаас ирүүлсэн шаардлага хангасан асуулгын тоон үзүүлэлт (бүх аймгаар)

№	Аймаг	Хэвлэмэл асуулгын тоо		Онлайн асуулгын тоо	Ний тоо
		Урьдчилсан судалгаа	Үндсэн судалгаа		
1	Архангай	461	70	69	600
2	Баян-Өлгий		104	21	125
3	Баянхонгор		96	163	259
4	Булган		100	67	167
5	Говь-Алтай		31	29	60
6	Говьсүмбэр		134	17	151
7	Дархан-Уул		95	71	166
8	Дорноговь		211	144	355
9	Дорнод		94	58	152
10	Дундговь		104	135	239
11	Завхан		101	75	176
12	Орхон	393	-	135	528
13	Өвөрхангай		-	41	41
14	Өмнөговь		103	157	260
15	Сүхбаатар		133	75	208
16	Сэлэнгэ		104	11	115
17	Төв		-	28	28
18	Увс		129	107	236
19	Ховд	180	91	67	338
20	Хөвсгөл		33	35	68
21	Хэнтий		45	98	143
	Нийт	1034	1778	1603	4415

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

2.3 Судалгааны аргачлал

Судалгааны асуулга 5 хэсэг нийт 46 асуулгатай бөгөөд нэгдүгээр хэсэгт судалгаанд оролцогчдын ерөнхий нөхцөлийн талаархи 6 асуулга, хоёрдугаар хэсэгт “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн талаархи 10 асуулга, гуравдугаар хэсэгт “Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд”-ийн 10 асуулга, дөрөвдүгээр хэсэгт “Байгаль орчны өөрчлөлтүүд”-ийн талаархи 10 асуулга, тавдугаар хэсэгт “Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд”-ийг агуулсан 10 асуулгаас бүрдсэн.

Аялал жуулчлалын нөлөөлөл бүхий өөрчлөлтүүдийн хувьсагчдыг үнэлэхдээ Лайкертын 5 шатлалт онооны хэмжилтээр шалгасан болно. Үүнд: Судалгаанд оролцогч иргэн тухайн нөлөөллийн талаархи өөрийн мэдлэг ойлголтоо үнэлэхдээ “Мэдэхгүй” бол 1 оноо, “Бага зэрэг” мэдэх бол 2 оноо, “Дунд зэрэг” мэдэх бол 3 оноо, “Их” мэдлэгтэй бол 4 оноо, “Маш их” мэдлэгтэй бол 5 оноо тус тус өгөх юм.

Судалгааны үр дүнг IBM SPSS 26 програм ашиглан боловсруулалт хийн, судалгааны зорилт болох «Аялал жуулчлалын талаарх орон нутгийн иргэдийн ойлголтын түвшинг аймаг бүрээр тодорхойлох»-н тулд тойм статистикийн шинжилгээ, мөн «Аялал жуулчлалын талаарх ойлголтуудын харилцан хамаарлыг тодорхойлох»-н зорилтыг хангахын тулд хүчин зүйлсийн найдвартай байдлын шинжилгээ, корреляцийн шинжилгээ, хоёр үл хамаарсан түүврийн t шалгуурын шинжилгээнүүдийг хийсэн болно.

Хүчин зүйлсийн найдвартай байдлын шинжилгээнд асуулгуудын ачааллыг 0.5-с их байхаар тооцсон. Корреляцийн шинжилгээнд хамаарлын коэффициентийн авах утга-1-д ойртох тусам хүчтэй сөрөг, 1-д ойртох тусам хүчтэй эерэг, 0-д ойрхон байх тусам сул хамааралтай гэж тооцсон болно. Мөн статистик ач холбогдлын түвшинг шинжилгээ бүрт тохирох утгаар авч, одны дүрслэлийг ашигласан болно.

БҮЛЭГ 3. СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮН

3.1 Судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Судалгаанд оролцогчдын талаархи ерөнхий мэдээлэл

Судалгаанд оролцогсдын 57.1% нь эмэгтэй, 25~44 насныхан 58.4% байна. Онлайн болон цаасан гэсэн холимог хэлбэрээр авсан тул 21 аймгаас оролцоотой гарсан ба 17.8% нь нутагтаа 16-20 жил оршин сууж байгаа, 46.0% нь 20 жилээс дээш амьдарч байгаа нутгийн уугуул иргэд байна.

Судалгаанд оролцогсдын 45.1% нь төрийн албан хаагч бөгөөд 21.9% нь бусад (малчин, тариаланчин зэрэг) ангилалд багтаж байна. Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэхэд 41.6% нь огт хамааралгүй, 37.4% нь дам хамааралтай, 21.0% нь шууд хамааралтай байна. Дэлгэрэнгүйг Хүснэгт 3-д үзүүлэв, аймаг тус бүрийн дэлгэрэнгүйг Хавсралт-д тус тус үзүүлэв.

Хүснэгт 3. Судалгаанд хамрагдсан хүмүүсийн ерөнхий мэдээлэл (бүх аймгаар)

Хүйс	Тоо	Хувь	Оршин суугаа аймаг	Тоо	Хувь
Эрэгтэй	1892	42.9	Архангай	600	13.6
Эмэгтэй	2523	57.1	Баян-Өлгий	125	2.8
Нас	Тоо	Хувь	Баянхонгор	260	5.9
15~24	926	21.0	Булган	167	3.8
25~34	1600	36.2	Говь-Алтай	60	1.4
35~44	979	22.2	Говьсүмбэр	151	3.4
45~54	623	14.1	Дархан-Уул	166	3.8
55~64	232	5.3	Дорноговь	355	8.0
65-с дээш	55	1.2	Дорнод	152	3.4
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	Дундговь	239	5.4
Оюутан, сурагч	609	13.8	Завхан	176	4.0

Үйлчилгээ эрхлэгч	443	10.0	Орхон	528	12.0
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	403	9.1	Өвөрхангай	41	.9
Төрийн албан хаагч	1993	45.1	Өмнөговь	260	5.9
Бусад	967	21.9	Сүхбаатар	208	4.7
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх	Тоо	Хувь	Сэлэнгэ	115	2.6
			Төв	28	.6
			Увс	236	5.3
Огт хамааралгүй	1835	41.6	Ховд	338	7.7
Дам хамааралтай	1653	37.4	Хөвсгөл	67	1.5
Шууд хамааралтай	927	21.0	Хэнтий	143	3.2
Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь		Тоо	Хувь
1-5 жил	410	9.3			
6-10 жил	545	12.3	16-20 жил	784	17.8
11-15 жил	643	14.6	20 жилээс дээш	2033	46.0
Нийт	4415	100	Нийт	4415	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Мөн солбицсон хүснэгтээр ажил эрхлэлтийн байдал болон эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэхэд дүн шинжилгээ хийсэн болно.

Уг судалгаанд оролцсон үйлдвэрлэл эрхлэгч иргэдийн бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай шууд (42.2%) болон дам (30.3%) хамааралтай, үйлчилгээ эрхлэгч иргэдийн бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай дам (42.2%) хамааралтай гэсэн хариултыг өгсөн байна. Мөн уг судалгаанд оролцсон төрийн албан хаагчдын ажил үйлчилгээ нь аялал жуулчлалтай дам (40.3%) хамааралтай гарсан байна. Дэлгэрэнгүйг Хүснэгт 4-д үзүүлээ.

Хүснэгт 4. Хөдөлмөр эрхлэлт ба аялал жуулчлалын үйл ажиллагааны хамаарал (бүх аймгаар)

			Огт хамааралгүй	Дам хамааралтай	Шууд хамааралтай	Нийт
1	Оюутан, сурагч	Тоо	353	174	82	609
		Хувь	58.0%	28.6%	13.5%	100.0%
2	Үйлчилгээ эрхлэгч	Тоо	138	187	118	443
		Хувь	31.2%	42.2%	26.6%	100.0%
3	Үйлдвэрлэл эрхлэгч	Тоо	91	190	122	403
		Хувь	22.6%	47.1%	30.3%	100.0%
4	Төрийн албан хаагч	Тоо	699	804	490	1993
		Хувь	35.1%	40.3%	24.6%	100.0%
5	Бусад	Тоо	554	298	115	967
		Хувь	57.3%	30.8%	11.9%	100.0%
НИЙТ		Тоо	1835	1653	927	4415
		Хувь	41.6%	37.4%	21.0%	100.0%

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

3.2 Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Тойм статистикийн шинжилгээг асуулга нэг бүрийг үнэлсэн дундаж үнэлгээгээр тодорхойлсон бөгөөд үр дүнг нэгтгэн Хүснэгт 5-д үзүүлсэн болно.

Судалгааны үр дүнд иргэдийн аялал жуулчлалын нөлөөлөл бүхий өөрчлөлтүүдийн талаархи ерөнхий ойлголт бага, дунд зэрэг гэсэн үзүүлэлттэй гарсан. (5 хүртэлх онооны шатлалаас $m=2.52-3.66$)

Өндөр үнэлгээтэй буюу “их болон маш их” мэдлэгтэй гэсэн үнэлгээтэй асуулга гараагүй ба уг судалгаанд хамгийн өндөр үзүүлэлттэй нь Нийгэм, соёлын болон Эдийн засгийн ЭЕРЭГ өөрчлөлтүүд байна. Үүнд: “Орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг”, “Түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг”, “Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг” зэрэг нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд, “Орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг”, “Худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг” зэрэг эдийн засгийн өөрчлөлтүүдийн асуултанд нутгийн иргэд “ДУНД” зэрэг мэднэ ($m=3.42$ -с дээш) гэж хариулжээ.

Хамгийн бага үнэлгээ буюу “мэдэхгүй” гэсэн үнэлгээ дундаж үзүүлэлтээр гараагүй бөгөөд уг судалгаанд хамгийн бага үзүүлэлттэй нь Төр, захиргаа болон Эдийн засгийн СӨРӨГ өөрчлөлтүүдээс гарчээ. Тухайлбал, “Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг”, “Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг” зэрэг эдийн засгийн өөрчлөлтүүд, “Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг”, “Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг”, “Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг” үэрэг төр, засгийн өөрчлөлтүүдийн асуултанд нутгийн иргэд “БАГА” зэрэг мэднэ (m=2.70-с доош) гэж хариулжээ.

Хүснэгт 5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээний түвшин (бүх аймгаар)

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт	Аялал жуулчлалын нөлөөлөл	
			хувьсагч	нөлөөлөл
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.66	1.123	нийгэм, соёл	ээрэг
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.66	1.051	нийгэм, соёл	ээрэг
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.53	1.137	эдийн засаг	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.43	1.122	нийгэм, соёл	ээрэг

Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.42	1.150	эдийн засаг	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.42	1.156	эдийн засаг	ээрэг
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.42	1.119	нийгэм, соёл	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.40	1.204	нийгэм, соёл	ээрэг
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.40	1.205	байгаль	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.37	1.212	байгаль	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.37	1.256	байгаль	сөрөг
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.30	1.215	эдийн засаг	ээрэг
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.26	1.139	байгаль	ээрэг
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.23	1.250	эдийн засаг	ээрэг
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.18	1.206	байгаль	сөрөг
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.17	1.145	байгаль	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.14	1.111	төр, захиргаа	ээрэг
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.10	1.167	эдийн засаг	сөрөг

Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.09	1.152	төр, захиргаа	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.08	1.175	байгаль	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.06	1.153	төр, захиргаа	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.04	1.165	төр, захиргаа	ээрэг
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.03	1.184	байгаль	ээрэг
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.02	1.226	байгаль	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.00	1.253	эдийн засаг	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.95	1.211	байгаль	ээрэг
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.91	1.176	нийгэм, соёл	сөрөг
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.89	1.225	төр, захиргаа	ээрэг
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.88	1.196	эдийн засаг	сөрөг
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.88	1.260	төр, захиргаа	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.87	1.160	нийгэм, соёл	сөрөг

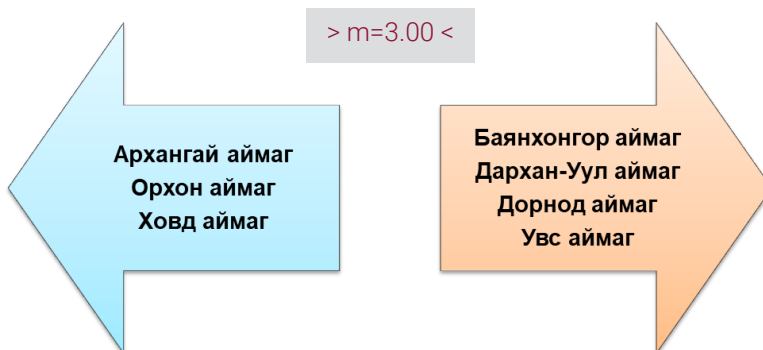
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.86	1.229	нийгэм, соёл	сөрөг
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.75	1.273	төр, захиргаа	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.71	1.224	нийгэм, соёл	сөрөг
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.70	1.151	нийгэм, соёл	сөрөг
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.66	1.265	эдийн засаг	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.62	1.254	төр, захиргаа	сөрөг
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.60	1.252	төр, захиргаа	сөрөг
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.58	1.300	төр, захиргаа	сөрөг
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.52	1.231	эдийн засаг	сөрөг

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Аймаг тус бүрийн үзүүлэлтийг Хавсралт-д дэлгэрэнгүй харуулсан бөгөөд онцлох зарим үзүүлэлтээс дурдвал, өндөр үнэлгээтэй буюу “их” ($m=4.00-4.99$) мэдлэгтэй гэсэн үнэлгээтэй асуулга нь эерэг утгад 5 аймаг, сөрөг утгад 1 аймгийн үзүүлэлтэд гарсан бол хамгийн бага үнэлгээ буюу “мэдэхгүй” ($m=1.00-1.99$) гэсэн үнэлгээтэй асуулга сөрөг утгад 3 аймгийн үзүүлэлтэд гарсан байна.

Нийт 4 үзүүлэлтийг 3-с дээш үнэлгээтэй буюу мэдлэг ойлголт сайтай иргэд бүхий аймгууд Архангай, Орхон, Ховд аймаг бол 3-с доош үнэлгээг өгсөн Баянхонгор, Дархан-Уул, Дорнод, Увс аймгийн иргэд байна (Зураг 1).

Зураг 1. Судалгааны хамгийн өндөр болон хамгийн бага үнэлгээ (нийт 4 үзүүлэлтээр)

Булган аймгийн оролцогсад байгаль орчны өөрчлөлтүүдээс “Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг” ($m=4.13$) гэсэн сөрөг нөлөөллийн мэдлэг хамгийн ихтэй байна. Мөн эдийн засгийн эерэг нөлөөлөл болох “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг” тухайд Говь-Алтай ($m=4.13$) ба Хөвсгөл аймаг ($m=4.02$) өндөр үнэлгээг өгсөн. Нийгэм, соёлын эерэг нөлөөлөл өөрчлөлтүүд болох “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг” талаар Төв аймаг ($m=4.29$), Өвөрхангай аймаг ($m=4.02$) гэсэн үнэлгээг, “Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг” талаар Ховд аймаг ($m=4.16$) үнэлгээг, “Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг” хэмээх утгад Өвөрхангай аймаг ($m=4.05$), Төв аймаг ($m=4.04$), Хөвсгөл аймаг ($m=4.00$) тус тус өндөр мэдлэгтэй гэсэн үнэлгээг өгсөн байна.

Харин хамгийн бага үнэлгээг эдийн засгийн өөрчлөлтүүдээс сөрөг нөлөөлөл болох “Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг” талаарх мэдлэг ойлголт Дундговь ($m=1.85$) болон Төв аймгийн ($m=1.86$) иргэд багатай байна гэсэн үзүүлэлт гарчээ.

3.3 Судалгааны найдвартай ба үндэслэлтэй байдал

Хүснэгт 6-д иргэдийн аялал жуулчлалын талаарх мэдлэг, ойлголтын талаархи хүчин зүйлийн шинжилгээний үр дүн болон найдвартай байдлын шинжилгээний үр дүнг үзүүлээ. КМО шалгуурын үр дүн 0.961, бодит гүйцэтгэл 57.212% гарсан нь түүврийн тоо хангалттай хүрэлцээтэй, Бартлеттийн тестийн ач холбогдол илэрхийлэх утга ($\text{sig}=.000$) статистик ач холбогдолтой гарсан тул хүчин зүйлийн шинжилгээ үр дүнтэй гарсан болно. Хувьсагчдын өндөр ачаалалтай утгыг 0.5-с их байхаар тогтоож, 0.5-с бага утга үзүүлсэн асуулга гарвал хасч тооцоолох болно. Уг судалгаанд хасагдсан утга байхгүй, хувьсагчийг тайлбарлах хүч статистик ач холбогдолтой асуултууд байсан. Мөн онолд тулгуурлан асуулгуудаа 4 хувьсагч болгон хуваасан ба бусад судлаачдын адилаар “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”, “Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд”, “Байгаль орчны өөрчлөлтүүд”, “Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд” гэж тус тус нэрлэсэн. Асуултуудын найдвартай байдлыг илэрхийлэх Кронбах альфа коэффициент 1-д их ойрхон, буюу 0.8-с их гарсан (0.845-0.889) судалгааны асуулга оновчтой гэж дүгнэн, дараах 4 бүлэг 40 асуулгуудаар боловсруулалт хийх нь ҮНДЭСЛЭЛТЭЙ бөгөөд НАЙДВАРТАЙ гэж үзээд дараагийн шинжилгээнүүд болох ялгаатай утга илрүүлэх болох харилцан хамаарлын шинжилгээнүүдийг хийсэн болно.

Хүснэгт 6. Хүчин зүйлийн шинжилгээний үр дүн болон найдвартай байдлын шинжилгээ (бүх аймгаар)

Хувьсагч	Асуулгын утга	Factor loading	Eigen value	% of variance	Cronbach's Alpha
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	.725	13.749	34.373	.868
	Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	.725			
	Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	.712			
	Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	.702			
	Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	.675			
	Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	.672			
	Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	.656			
	Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	.644			
	Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	.635			
	Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	.620			

Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	.691	4.945	12.362	.856
	Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	.686			
	Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	.674			
	Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	.672			
	Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	.659			
	Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	.659			
	Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	.657			
	Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	.657			
	Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	.642			
	Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	.604			

Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	.688	2.462	6.155	.845
	Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	.672			
	Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	.666			
	Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	.656			
	Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	.651			
	Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	.648			
	Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	.631			
	Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	.628			
	Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	.613			
	Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	.609			

Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	.754	1.729	4.322	.889
	Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	.744			
	Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	.740			
	Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	.737			
	Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	.704			
	Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	.700			
	Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	.693			
	Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	.687			
	Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	.668			
	Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	.662			
Бодит гүйцэтгэлийн хувь 57.212 KMO = .961 Bartlett's test X=109687.378 (df=780, sig=.000)					

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

3.4 Аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

Иргэдийн аялал жуулчлалын нөлөөллийн тухай ойлголтыг эерэг болон сөрөг гэсэн 2 бүлэгт хуваан, хувьсагчдын хувьд ялгаатай үзүүлэлт байгаа эсэхийг хоёр үл хамаарсан түүврийн t шалгуураар хийж Хүснэгт 7-д харууллаа.

Иргэд «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн сөрөг нөлөөлөлийг эерэг нөлөөлөлөөс илүү мэддэг гэж үнэлгээ өгсөн байна. Харин «Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд», «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд», «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн эерэг нөлөөлөлийг сөрөг нөлөөлөлөөс илүү мэддэг гэсэн үнэлгээг тус тус өгсөн байна.

Хүснэгт 7. Хоёр үл хамаарсан түүврийн t шалгуурын үр дүн (бүх аймгаар)

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.37	.957	2.83	.966	.577	35.405	**
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.52	.915	2.81	.974	.738	42.055	**
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.10	.965	3.27	1.012	-.134	-9.194	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.04	.979	2.69	1.034	.387	22.658	**

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

Мөн тухайн аймаг тус бүрийн дэлгэрэнгүйг Хавсралт-д үзүүлсэн бөгөөд зарим онцлогийг дурьдвал, 11 аймгийн хувьд (Архангай, Баян-Өлгий, Баянхонгор, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дархан-Уул, Дундговь, Өмнөговь, Төв, Увс, Хэнтий) байгаль орчны эерэг болон сөрөг ойлголтын мэдлэг зөрүү байхгүй буюу ижил түвшинд мэднэ хэмээн хариулсан байна. Энэ нь аялал жуулчлалын нөлөөллийг байгаль орчны өөрчлөлтөөр их мэдэж байна гэсэн үг юм. Мөн Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүдийн эерэг болон сөрөг ойлголтын зөрүүгүй хэмээн Дорнод болон Төв аймгийн оролцогсод, Эдийн засгийн өөрчлөлтүүдийн эерэг болон сөрөг ойлголтын зөрүү байхгүй хэмээн Дорнод аймгийн оролцогсод хариулсан болохыг тухайн аймгийн хоёр үл хамаарсан түүврийн t шалгуурын үр дүнгээс харж болно.

3.5 Аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

Хүснэгт 8-д хүчин зүйлийн хоорондын хамаарлыг тогтоох зорилгоор корреляцийн шинжилгээг хийж үр дүнг үзүүлсэн.

Аялал жуулчлалын нөлөөлөл бүхий өөрчлөлтүүдийг илэрхийлсэн хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай ($r = 0.637-0.728$, $N = 4415$, $p < 0.01$) гарчээ. Өөрөөр хэлбэл аялал жуулчлалын нөлөөгөөр тухайн аймагт эдийн засаг 1 пунктээр өөрчлөгдөхөд нийгэм соёл 72.8%, байгаль орчин 63.9%, төр, захиргааны үйл ажиллагаа 64.7%-иар өөрчлөлт ордог гэсэн үзүүлэлт гарсан байна.

Аймаг тус бүрийн үзүүлэлтийг Хавсралт-д дэлгэрэнгүй харуулсан ба зарим үзүүлэлтийг онцолбол:

Хамгийн хүчтэй эерэг хамаарал Увс аймагт Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд ба Байгаль орчны өөрчлөлтүүдийн хамаарал ($r = 0.1000$), Орхон аймагт Байгаль орчны өөрчлөлтүүд ба Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүдийн хамаарал ($r = 0.800$) хэмээн гарчээ. Хамгийн сул эерэг хамааралтай нь Говь-Алтай аймагт Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд ба Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүдийн хамаарал ($r = 0.382$), Өвөрхангай аймагт Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд ба Байгаль орчны өөрчлөлтүүдийн хамаарал ($r = 0.371$) тус тус гарсан байна.

Хүснэгт 8. Корреляцийн шинжилгээний үр дүн (бүх аймгаар)

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.728**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.639**	.721**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.647**	.637**	.675**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

3.6 Дүгнэлт

Аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжлийг хангах гол түлхүүр элементүүдийн нэг болох орон нутгийн иргэдийн аялал жуулчлалын талаарх мэдлэг, ойлголтыг тодорхойлох зорилгоор 21 аймгийн 4415 иргэдийн санал бодлыг судлан, дараах судалгааны дүгнэлтийг хийлээ.

Уг судалгаанд оролцсон иргэдийн бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай дам болон шууд хамааралтай байсан ба үйлдвэрлэл эрхлэгч,

үйлчилгээ эрхлэгч, төрийн албан хаагчдын оролцоо жигд байсан. Мөн 63.8 хувь нь тухайн орон нутагтаа 16-с дээш жил амьдарч буй иргэд хамрагдсан нь судалгаа зорилтот бүлэгтээ хүрч чадсан гэж үзэж байна.

Хүчин зүйлийн болон найдвартай байдлын шинжилгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн 10 асуулт, “Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд”-ийн 10 асуулт, “Байгаль орчны өөрчлөлтүүд”-ийн 10 асуулт, “Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд”-ийн 10 асуулт, нийт 4 бүлэг 40 асуулгаар судалгааг авч боловсруулалт хийх нь үндэслэлтэй бөгөөд найдвартай гэж үзсэн. Иймд дараа дараагийн шинжилгээнүүдийг уг 4 хувьсагчаар хийж, тооцоололыг гаргасан.

Энэхүү судалгааны хувьд орон нутгийн иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Байгаль орчны өөрчлөлт”-ийн дундаж утга 3.18 буюу бусад хувьсагчдаас өндөр үнэлгээтэй гарсан. Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын (3.26) болон эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг (3.17) гэсэн байгаа нь судлаач Аны судалгааны байгаль орчны бүлэгт хамаарах Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль орчны эерэг хандлага, ёс зүй бий болно гэх үр дүнтэй нийцэж байна.³⁵ Мөн цаашилбал Кошхам нарын (2016) судалгаагаар аялал жуулчлал нь байгаль орчныг хамгаалах боловсролыг нэмэгдүүлдэг гэсэнтэй санал нийлж байгаа боловч Хонг Вү нарын (2020) судалгааны үр дүн болох иргэд харьцангуй байгаль орчны өөрчлөлтийг эерэгээр харж байна гэсэнтэй нийцээгүй буюу эсрэг утга гарсан.³⁶ Учир нь сөрөг нөлөөллийн дундаж утга 3.27 байгаа нь эерэг утгаас өндөр байгаа бөгөөд энэ нь иргэд аялал жуулчлалыг дагаж байгаль орчин доройтож байна гэж үзэж байна. Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг ($m=3.40$), Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг ($m=3.37$), Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг ($m=3.37$) гэж үзэж байна. Орон нутгийн иргэд аялал жуулчлалын хөгжлийг дагасан сөрөг нөлөөлөл ихтэй байна гэж үзэх тусам аялал жуулчлалын хөгжлийн хөтөлбөрт оролцох нийгмийн хандлагыг бууруулдаг тул орон нутагт хэрэгжүүлж буй байгаль орчныг хамгаалах олон улсын болоод дотоодын хөтөлбөр, сургалт, арга хэмжээний мэдээллийг хүртээмжтэй хүргэх тэдний оролцоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай байна. Хувьсагчидын хувьд эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр байгаль орчны өөрчлөлт нь бусад хувьсагчидтайгаа эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

³⁵ An, Y. (2016). Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA. All Theses, 2418.

³⁶ Hong Wu, Seongseop (Sam) Kim, & Antony King Fung Wo. (2020). Residents' perceptions of desired and perceived tourism impact in Hainan Island. Asia Pacific Journal of Tourism Research, 583-601.

“Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд”-ийн хувьсагчийн дундаж утга 3.16 үнэлгээтэй гарсан. Ким болон Жун нар (2015) ын судалгаагаар аялал жуулчлалын хөгжил нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг, шинэ мэдлэг, соёлын хэрэглээ үүсдэг, ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг зэргийг хүлээн зөвшөөрч байгаа нь нутгийн иргэд орон нутгаараа бахархах сэтгэгдлийг бий болгож байгааг баталсан.³⁷ Энэ нь мөн манай судалгааны үр дүнтэй нийцэж эерэг нөлөөллийн дундаж утга $m=3.52$ гарсан. Хамгийн өндөр дундаж утга бүхий аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг ($m=3.66$), түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг ($m=3.66$), гэж нутгийн иргэд хүлээн зөвшөөрч байна. Судлаач Доганы (1989) судалгаагаар аялал жуулчлал хөгжсөн хөгжингүй орнуудад уламжлалт ёс заншилаа үгүйсгэх, гэмт хэргийн гаралт нэмэгдэх болон нийгэм соёлын бүтэц ерөнхий байдлыг гажуудуулдаг гэдгийг баталсан³⁸ байсныг Хуанг болон Стюарт нар (1996) онд ахин баталжээ.³⁹ Манай судалгааны хувьд аялал жуулчлал хөгжсөнөөр нийгэм соёлын орчинд үүсэх сөрөг нөлөөллийн дундаж утга $m=2.81$ гарсан нь иргэд сөрөг нөлөөллийг эерэг нөлөөллөөсөө бага гэж үзэж байна. Тиймээс орон нутгийн аялал жуулчлалын хөтөлбөр боловсруулагч, төлөвлөгч удирдлагууд үүсэж болох сөрөг нөлөөллийг урт хугацаандаа хамгийн бага байлгах тал дээр анхаарч энэ чиглэлийн сургалт, олон нийтийн ажлыг зохион байгуулдаг байх нь иргэдийн мэдлэг ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд тусална. Орон нутгийн иргэдийн дэмжлэг нь аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжилд гол тулгуур болдог⁴⁰ зочломтгой аялал жуулчлалыг бий болгодог⁴¹ болохыг тус тус баталсан байдаг. Тэгвэл манай судалгааны хувьд иргэд сөрөг нөлөөллийн хэсэгт хамгийн бага үнэлгээг аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг гэж үзсэн нь орон нутагт аялал жуулчлалыг хөгжүүлэхэд иргэдээс дэмжлэг авахад таатай нөхцөл болж чадах юм. Хувьсагчидын хувьд эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр нийгэм соёлын эерэг ойлголт сөргөөсөө илүү үзүүлэлттэй, хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр нийгэм соёлын өөрчлөлт нь бусад хувьсагчидтайгаа эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

³⁷ Kim, W., Jun, H., & Walker, M. (2015). Evaluating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events. *Tourism Management*, 21-32.

³⁸ Dogan, H. (1989). *Formsof Adjustment: Socio Cultural Impacts of Tourism*. *Tourism Research*, 216-236.

³⁹ Huang, Y., & Stewart, W. (1996). Rural tourism development: Shifting basis of community solidarity. *Journal of Travel Research*, 26-32.

⁴⁰ Jurowski, C., Uysal, M., & D.R. Williams. (1997). A Theoretical Analysis of Host Community Resident Reaction to Tourism. *Journal of Travel Research*, 3-11.

⁴¹ Coccossis, H., & A. Parpairis. (1992). Assessing the interaction between Environment and Tourism: Case study of the island of Myconos. Paper. Congress of the IRSA Palma de Mallorca. Paper presented at the IV World Congress of the IRSA Palma de Mallorca. the IV World.

Судалгааны “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.10 гарсан. Озгүр (1985) нарын судалгаагаар нутгийн иргэд аялал жуулчлалын эдийн засгийн нөлөөллийг илүүтэй мэддэг болох нь батлагдсан бол манай судалгааны үр дүнд эдийн засгийн нөлөөлөл нь байгаль орчин болон нийгмийн нөлөөллийн дараагаар эрэмбэлэгдлээ.⁴² Жиасио (2018) нарын болон Кроесийн (2014) судалгаанд оролцогчид эдийн засгийн эерэг нөлөөллийн талаарх ойлголтыг голлох үзүүлэлт болгож байна.⁴³ Энэ үр дүнг нь манай судалгаагаар мөн адил эерэг нөлөөллийн ойлголт нь сөрөг нөлөөллийн ойлголтоосоо өндөр буюу 3.38 гэсэн дундаж утгатайгаар батлагдаж байна. Мөн бидний судалгааны үр дүнд эдийн засгийн эерэг нөлөөллийн хамгийн өндөр үзүүлэлтийг орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг ($m=3.53$), үүнийг дагасан ажлын байр нэмэгдүүлдэг ($m=3.42$) гэсэн байна. Тиймээс нутгийн иргэд аялал жуулчлалыг дотоодын бизнесийг хөгжүүлэх, ажил эрхлэлтийг нэмэгдүүлэх боломжтой салбар гэж хүлээн зөвшөөрч байна.⁴⁴ Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг гэсэн ойлголт нь өндөр үнэлгээтэй ($m=3.42$) гарсан ба энэ судлаач Жиасио нарын судалгааны адилаар жижиг дунд бизнесийн боломжийг нэмэгдүүлдэг гэдэг үр дүнтэй адил гарчээ.⁴⁵ Эдийн засгийн сөрөг нөлөөллийн ойлголтоос хамгийн өндөр үзүүлэлтийг үнэ тарифын ($m=3.10$) болон үл хөдлөхийн үнийн өсөлт хөөрөгдөл ($m=3.0$) гэсэн ойлголт нь Лиү Ли нарын судалгааны үр дүнтэй ижил байна.⁴⁶ Мөн түүнчлэн улирлын чанартайгаар бизнесүүд тогтворгүйжих,⁴⁷ орлогын ялгаатай байдал үүсэх⁴⁸ гэх мэт сөрөг нөлөөллүүд үүсдэг болдог нь улирлаас хамаарч ажилгүй иргэдийн тоо өсдөг, татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг, ажиллах хүчний хомдол үүсдгийг анхаарах хэрэгтэй байна. Аялал жуулчлалын оргил ачааллын үеэр нутгийн иргэд газар тарилан, мал аж ахуйн салбарт ажиллах хэрэгцээ үүсдэг нь аялал жуулчлалын салбарт ажиллах хүчний тоог бууруулж нэмэлт орлого олох боломжийг бүрэн ашиглаж чадахгүй байна. Энэ талаарх ойлголтыг ($m=2.52$) нутгийн иргэдэд цаашид ойлгуулах шаардлага үүсч байна. Хувьсагчидын хувьд эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр эдийн засгийн эерэг ойлголт сөргөөсөө илүү үзүүлэлттэй, хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр эдийн засгийн өөрчлөлт нь бусад хувьсагчидтайгаа эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

⁴² Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.

⁴³ Croes. (2014). The role of tourism in poverty reduction: An empirical assessment. *Tourism Economics*, 207-226.

⁴⁴ Giaccio, Giannelli, & Mastronardi. (2018). Explaining determinants of agri-tourism income: Evidence from Italy. *Tourism Review*, 216-229.

⁴⁵ Giaccio, Giannelli, & Mastronardi. (2018). Explaining determinants of agri-tourism income: Evidence from Italy. *Tourism Review*, 216-229.

⁴⁶ Liu, X., & Li, J. (2018). Host perceptions of tourism impact and stage of destination development in a developing country. *Sustainability*, 2300.

⁴⁷ Duro, J., & Turrión-Prats, J. (2019). Tourism seasonality world-wide. *Tourism Management Perspectives*, *Tourism Management Perspectives*, 38-53.

⁴⁸ Alam, M., & Paramati, S. (n.d.). The impact of tourism on income inequality in developing economies: Does Kuznets curve hypothesis exist? *Annals of Tourism Research*, 111-126.

“Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд”-ийн ерөнхий дундаж утга $m=2.86$ байгаа нь иргэдийн мэдлэг хангалтгүй байна гэсэн дүгнэлтэд хүргэлээ. Улс төрийн нөлөөлөл нь эдийн засаг, нийгэм соёлын орчны нөлөөлөлтэй ижил үр дүнд хүрсэн бөгөөд нутгийн иргэд улс төрийн сөрөг нөлөөллөөс ($m=2.69$) илүү эерэг нөлөөллийн ($m=3.04$) талаар илүү өндөр түвшинд мэдэж байна. Энэ талаарх сөрөг нөлөөллийн дундаж утга 2.69 гарч иргэдийн нилээдгүй хувь нь төр захиргааны үйл ажиллагааны талаар мэдэхгүй гэж хариулж байгаа нь мэдээлэл, оролцоо хангалтгүй байгааг харуулж байна. Орон нутгийн удирдлагууд болон аялал жуулчлалын хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулагчид аялал жуулчлалын нөөцийг төлөвлөх, хамгаалах талаар олон нийт, төр захиргааны үйл ажиллагааны талаарх мэдээллийг дээшлүүлэхийн тулд нутгийн иргэд, жуулчид, үйлчилгээний байгууллага болон бусад оролцогч талуудад боловсролыг нэмэгдүүлэх мэдээлэл, хөтөлбөрүүдээр (жишээ нь сургалт, семинар) хангах шаардлагатай байдаг.⁴⁹ Тэдгээр оролцогч талууд нь зорин очих газрын менежментийн төлөвлөгөөнд хяналт тавих, засварлах, өөрчлөлт оруулах зэрэг системийг хамтдаа хөгжүүлдэг. Хувьсагчидын хувьд эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр улс төрийн эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр улс төрийн өөрчлөлт нь бусад хувьсагчидтайгаа эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Аялал жуулчлалыг тогтвортой хөгжүүлэхийн тулд нутгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг дэлгэрүүлэн судалж аялал жуулчлалын хөгжлийн хөтөлбөрт тэдний бодол, саналыг тусган оролцоог нэмэгдүүлэх шаардлагатай.⁵⁰ Аялал жуулчлалын хөгжлийн төлөвлөгөө боловсруулагч орон нутгийн удирдлага нь иргэд эдийн засгийн хувьд өгөөжтэй байлгах харин нөгөө талдаа аялал жуулчлал нь орон нутгийн иргэдийн нийгэм соёл болоод байгаль орчинд сөрөг нөлөөг үзүүлэхгүй байх тал дээр анхаарч хөтөлбөр, арга хэмжээг төлөвлөн, зохион байгуулах шаардлагатай.⁵¹ Жуулчдыг хүлээн авч буй нутгийн иргэд аз жаргалтай байх тусам таатай орчин бүрдүүлж давтан ирэх жуулчидын тоо өсөх, ам дамжсан маркетингийг хийдэг⁵² тул аялал жуулчлалыг тухайн бүс нутагт хөгжүүлэхийн тулд иргэдийн таатай орчинд амьдрах нөхцлийг нэн тэргүүнд анхаарах шаардлагатай болно. Тиймээс цаашид дэлгэрэнгүй судалгаагаар тухайн нутгийн иргэдийн аз жаргалын индексийг тодорхойлж бүс нутгийн онцлогт тохирсон компани ажлыг төлөвлөн хэрэгжүүлэх суурь судалгааг хийх шаардлага үүсч байна.

⁴⁹ Sirakaya, Jamal, & Choi. (2001). Developing tourism indicators for destination sustainability. The encyclopedia of ecotourism, 411-432.

⁵⁰ Yu WANG, Gang LI, & Xuemei BAI. (2005). A Residential Survey on Urban Tourism Impacts in Harbin. China Tourism Research, 116-129.

⁵¹ An, Y. (2016). Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA. All Theses, 2418.

⁵² LeBlanc, G. (1992). Factors Affecting Customer Evaluations of Service Quality in Travel Agencies: An Investigation of Customer Perspectives. Journal of Travel Research, 10-16.

3.7 Зөвлөмж

Ийнхүү өмнөх судлаачдын судалгааны үр дүн, дүгнэлт болон уг судалгааны өгөгдөл боловсруулалтын үр дүнд тулгуурлан аймаг тус бүрт үнэлгээ өгч, зөвлөмж боловсруулах нэгдсэн матрицийг боловсруулав. Энэхүү зөвлөмжид дурьдсан сургалтыг модуль хэлбэрээр зохион байгуулах нь тохиромжтой. Иргэдийн аялал жуулчлалын талаарх мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэх сургалтын үйл ажиллагааг холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудтай хамтран үе шаттайгаар зохион байгуулахыг санал болгож байна.

Хүснэгт 9. Зөвлөмж боловсруулах матриц

№	Асуулга	Зорилго	Үзүүлэлт	Шатлал	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил (Асуулга 2)	Тогтвор суурьшил	1-5 жил	Судалгаанд оролцогсдын 50-с дээш %	Шинэ оршин суугч	Зорилтот бүлгийн мэдээлэн тайлбарлах сургалт (чиглүүлэх сургалт)
			6-с дээш жил	Судалгаанд оролцогсдын 50-с дээш %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Нас (Асуулга 3)	Насны бүлэг	55 хүртэлх	Судалгаанд оролцогсдын 50-с дээш %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
			55-с дээш нас	Судалгаанд оролцогсдын 50-с дээш %	Идэвхгүй	Хөндлөнгийн оролцоогоор хангах (жишээ нь: сайн дурын ажил)

3	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх (Асуулга 6)	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
			Дам хамааралтай	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
			Шууд хамааралтай	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Нарийн уялдаатай	Үйлчилгээний дизайны сургалт
4	Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ (Асуулга 7-10)	Мэдлэг ойлголтын түвшин	0.00-1.66	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Бага мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн мэдээлэн тайлбарлах сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
			1.67-3.34	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
			3.35-5.00	Судалгаанд оролцогсдын 33-с дээш %	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
	4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд				
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд					
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд					
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд					

5	Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ (Асуулга 7-10)	Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү	t value +1<	Нэмэх утга	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
			t value -1<	Хасах утга	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
			p value p<0.1	Ач холбогдлын түвшингүй	Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
	5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд				
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд					
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд					
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд					

6	Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ (Асуулга 7-10)	Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал	$r = 0.701 - 1.000$	Хүчтэй эерэг хамааралтай	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
			$r = 0.301 - 0.700$	Дунд зэрэг эерэг хамааралтай	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
			$r = 0 - 0.300$	Сул эерэг хамааралтай	Эрчим багатай	Салбар дундын хамтын ажиллагааны тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
	6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд ↔ Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд				
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд ↔ Байгаль орчны өөрчлөлтүүд					
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд ↔ Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд					
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд ↔ Байгаль орчны өөрчлөлтүүд					
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд ↔ Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд					
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд ↔ Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд					
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт				
		Хамгийн сул үзүүлэлт				

БҮЛЭГ 4. АЙМГУУДЫН СУДАЛГААНЫ ҮР ДҮНГИЙН НЭГТГЭЛ, ЗӨВЛӨМЖ

4.1 Архангай аймаг

Архангай аймгаас судалгаанд оролцсон 600 иргэдийн эмэгтэй 53.8 %, 25-34 насныхан 51.5 %, төрийн албан хаагч 45.5 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 35.2 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 38.0 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.39, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.40, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.41, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.12 тус тус гарсан.

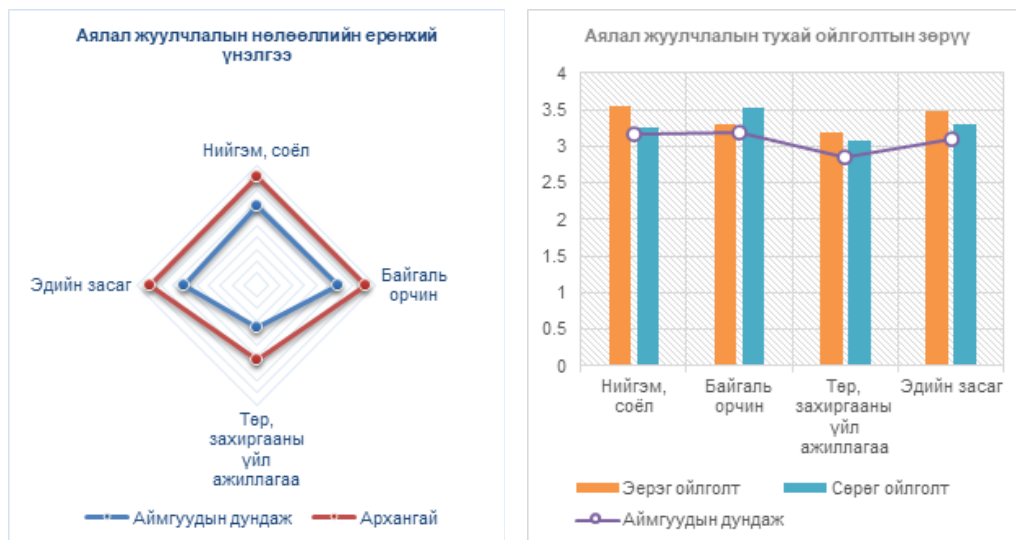
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг» дундаж утга 3.74, хамгийн сул үзүүлэлт «Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг» дундаж утга 2.76 тус тус гарсан.

Архангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн ур чадварын сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 2. Архангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 10. ЗӨВЛӨМЖ: Архангай аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	91.8 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	88.7 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Дам хамааралтай	38.0 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
		Шууд хамааралтай	35.3 %	Нарийн уялдаатай	Үйлчилгээний дизайны сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.39	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.40	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.41	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.12	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.753	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	8.246	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-5.870	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	3.738	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.655	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.545	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.548	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.642	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.556	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.600	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг (3.74) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.71) Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг (3.7)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг (3.03) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (3.01) Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.76)			

4.2 Баян-Өлгий аймаг

Баян-Өлгий аймгаас судалгаанд оролцсон 125 иргэдийн эмэгтэй 50.4 %, 25-34 насныхан 34.4 %, бусад (малчин, тариаланч гэх мэт) 31.2 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 54.4 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 45.6 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.02, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.16,

«Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.12, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.98 тус тус гарсан.

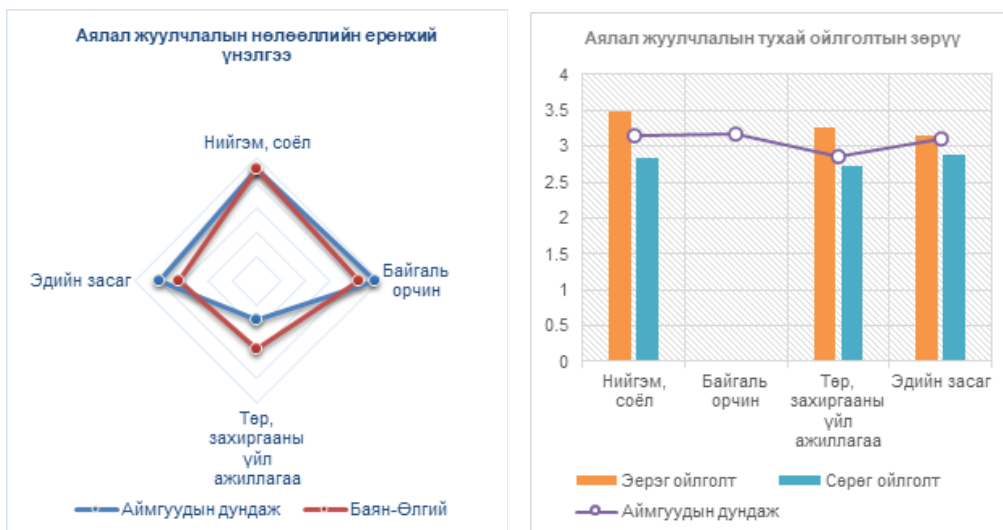
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг» дундаж утга 3.56, хамгийн сул үзүүлэлт «Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг» дундаж утга 2.56 тус тус гарсан.

Баян-Өлгий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 3. Баян-Өлгий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 11. ЗӨВЛӨМЖ: Баян-Өлгий аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	95.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	92.8 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	45.6 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Шууд хамааралтай	35.3 %	Нарийн уялдаатай	Үйлчилгээний дизайны сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.02	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.16	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.12	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.98	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	2.950	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.592	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.588	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.662	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.604	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.554	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.562	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.499	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.581	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.56) Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг (3.52) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.49)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.69) Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг (2.65) Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.56)

4.3 Баянхонгор аймаг

Баянхонгор аймгаас судалгаанд оролцсон 259 иргэдийн эмэгтэй 66.4%, 15-24 насныхан 42.9 %, оюутан, сурагч 39.8 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 39.0 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 51.4 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.81, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.89, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.85, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.60 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

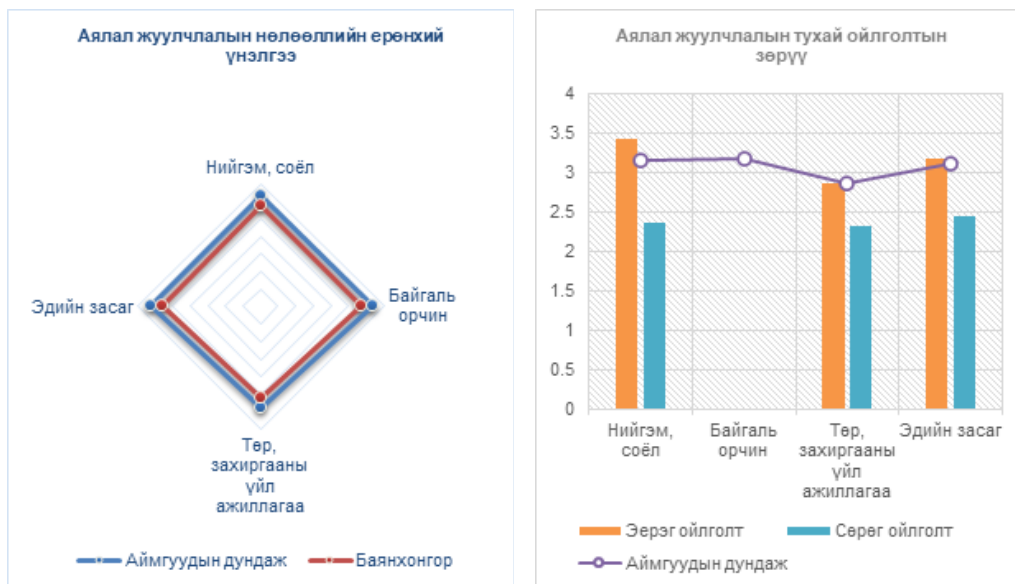
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.60, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.09 тус тус гарсан.

Баянхонгор аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн түншлэлийн зан төлвийн сургалт; үйлчилгээний бизнесийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар

дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 4. Баянхонгор аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 12. ЗӨВЛӨМЖ: Баянхонгор аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	92.7 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	98.5 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	51.4 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	34.4 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт

4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.81	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.89	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.85	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.60	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн зэрэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	11.894	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	15.549	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	8.253	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.677	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.643	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.577	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.760	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.673	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.715	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.6) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.52) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.42)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг (2.18) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.12) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.09)			

4.4 Булган аймаг

Булган аймгаас судалгаанд оролцсон 600 иргэдийн эмэгтэй 55.1 %, 35-44 насныхан 31.7 %, төрийн албан хаагч 46.7 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 38.3 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 45.5 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.14, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.26, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.29, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.76 тус тус гарсан.

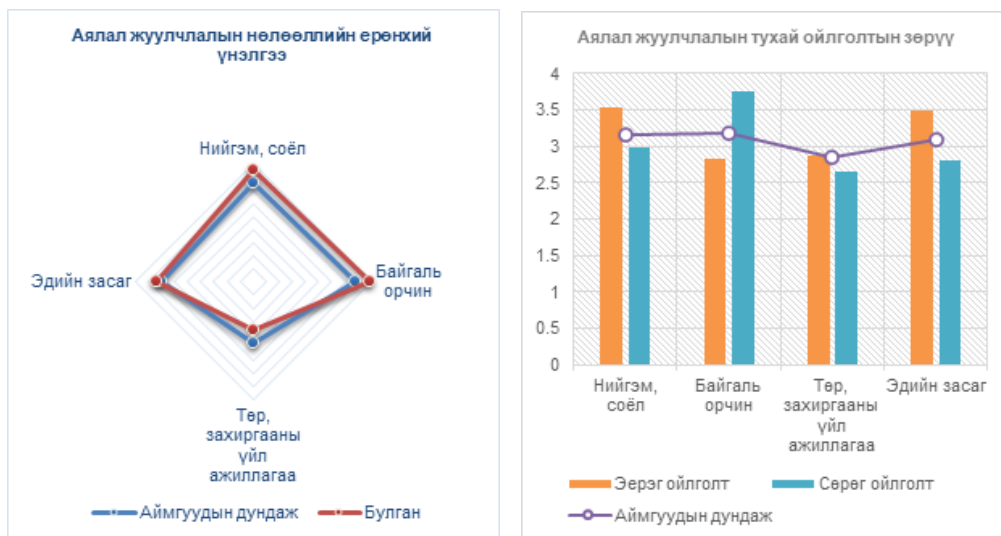
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг» дундаж утга 4.13, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.20 тус тус гарсан.

Булган аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 5. Булган аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 13. ЗӨВЛӨМЖ: Булган аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	91.0 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	88.6 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	35.3 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Шууд хамааралтай	45.5 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.14	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.26	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.29	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.76	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.647	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.818	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-9.535	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	2.519	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.743	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.620	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.569	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.641	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.542	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.631	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг (4.13) Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг (3.96) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.93)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг (2.38) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.36) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.20)			

4.5 Говь-Алтай аймаг

Говь-Алтай аймгаас судалгаанд оролцсон 60 иргэдээс (Жич: Түүвэрийн хэмжээгээ төлөөлөх бүрэн чадваргүй) эмэгтэй 61.7 %, 25-44 насныхан 73.4 %, төрийн албан хаагч 48.3 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 45.0 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 48.3 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.28, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.17,

«Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.23, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.97 тус тус гарсан.

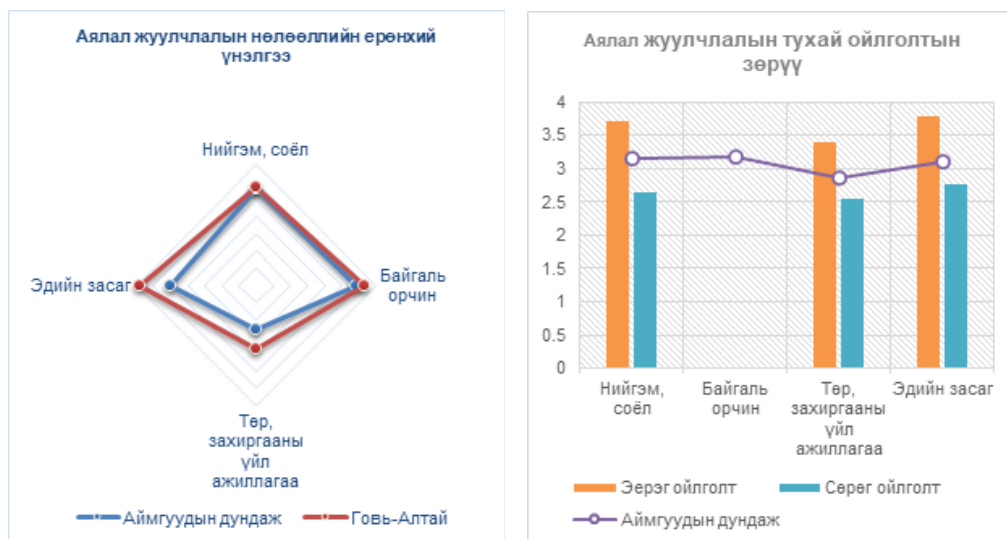
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг» дундаж утга 4.02, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.28 тус тус гарсан.

Говь-Алтай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний дизайны сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 6. Говь-Алтай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 14. ЗӨВЛӨМЖ: Говь-Алтай аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	80.0 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	98.3 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Дам хамааралтай	48.3 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
		Шууд хамааралтай	35.0 %	Нарийн уялдаатай	Үйлчилгээний дизайны сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.28	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.17	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.23	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.97	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	7.621	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.508	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.912	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.630	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.420	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.425	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.685	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.382	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.492	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (4.02) Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг (3.88) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.88)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг (2.42) Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг (2.4) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.28)

4.6 Говьсүмбэр аймаг

Говьсүмбэр аймгаас судалгаанд оролцсон 151 иргэдээс эмэгтэй 60.9 %, 25-34 насныхан 34.4 %, төрийн албан хаагч 45.0 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 39.1 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 45.0 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.20, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.29, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.21, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.84 тус тус гарсан.

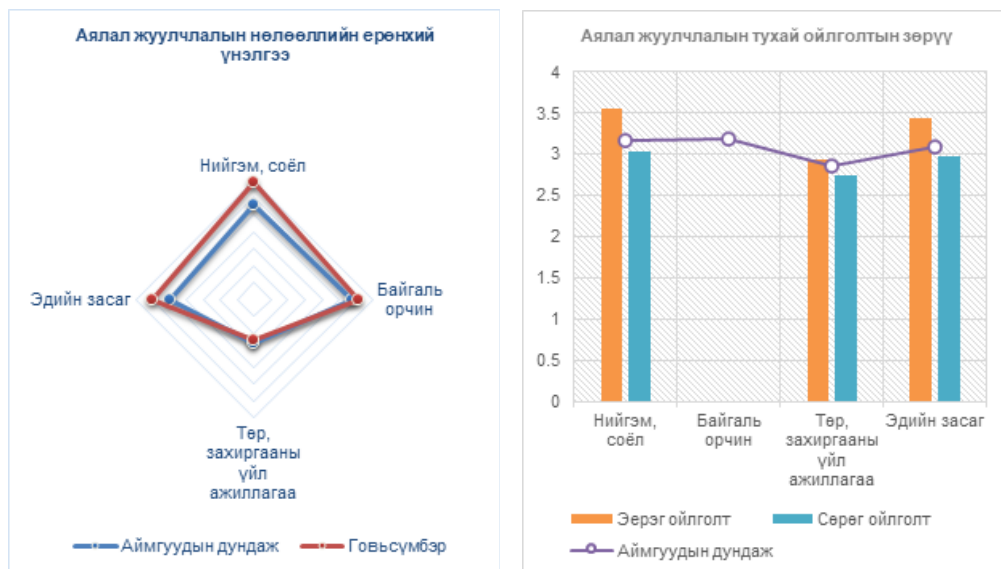
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.80, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.54 тус тус гарсан.

Говьсүмбэр аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 7. Говьсүмбэр аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 15. ЗӨВЛӨМЖ: Говьсүмбэр аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	80.8 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	84.1 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	38.4 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	45.0 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.20	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.29	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.21	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.84	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	4.749	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	4.698	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	1.859	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.710	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.679	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.731	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.767	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.591	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.640	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.8) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.62) Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг (3.6)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.73) Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.71) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.54)			

4.7 Дархан-Уул аймаг

Дархан-Уул аймгаас судалгаанд оролцсон 166 иргэдээс эмэгтэй 63.9 %, 25-34 насныхан 29.5 %, бусад (малчин, тариаланч гэх мэт) 37.3 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 44.6 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 57.8 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.76, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.86, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.81, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.69 тус тус гарсан.

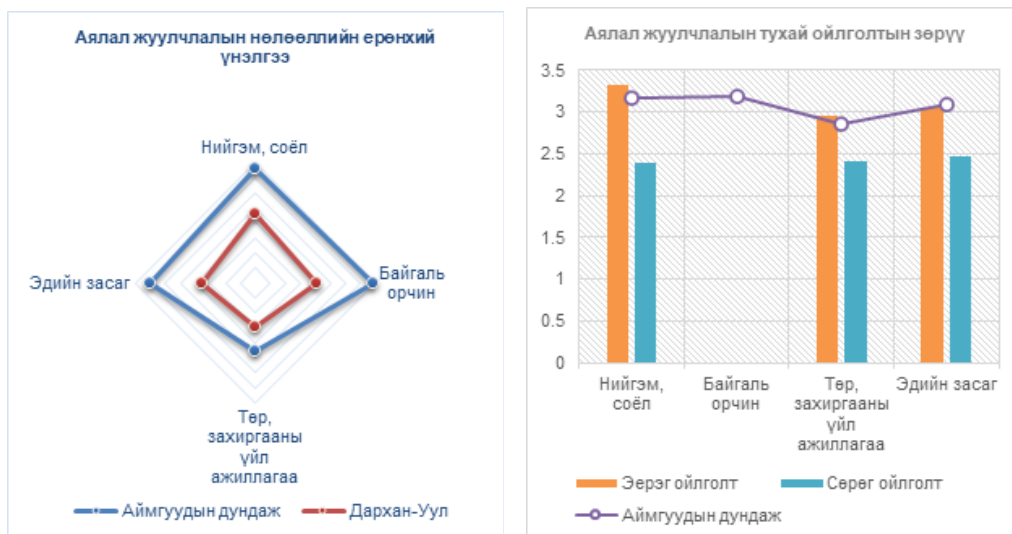
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.40, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.14 тус тус гарсан.

Дархан-Уул аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 8. Дархан-Уул аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 16. ЗӨВЛӨМЖ: Дархан-Уул аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	88.0 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	91.0 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	57.8 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.76	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.86	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.81	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.69	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.948	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	8.624	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)

5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.415	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.672	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.584	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.523	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.651	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.578	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.666	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.4) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.39) Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг (3.3)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.23) Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг (2.19) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.14)

4.8 Дорноговь аймаг

Дорноговь аймгаас судалгаанд оролцсон 355 иргэдийн эмэгтэй 59.2 %, 25-34 насныхан 30.1 %, төрийн албан хаагч 40.8 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 49.3 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 52.7 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.89, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.00, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.97, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.72 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

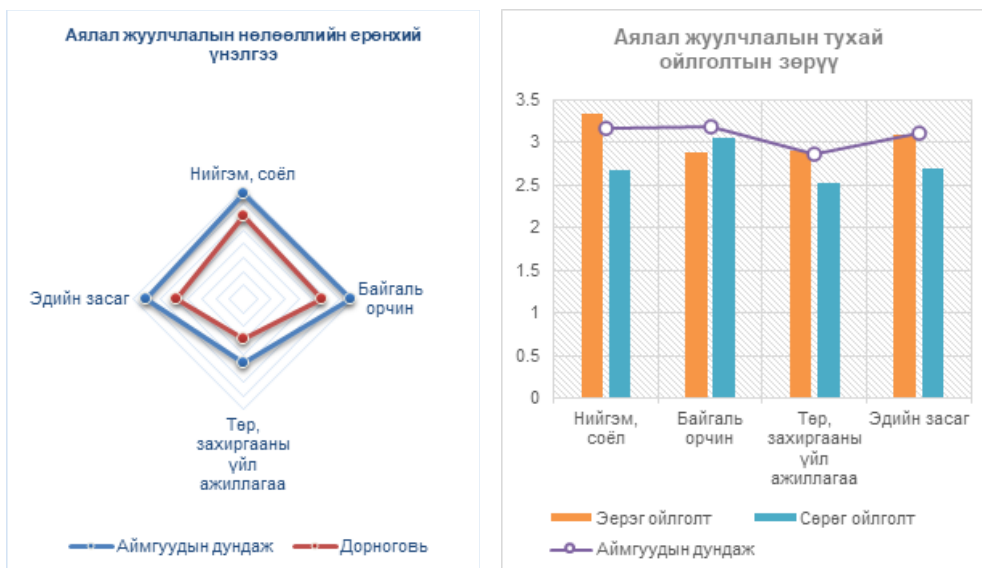
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.48, хамгийн сул үзүүлэлт «Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг» дундаж утга 2.43 тус тус гарсан.

Дорноговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг

тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 9. Дорноговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 17. ЗӨВЛӨМЖ: Дорноговь аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	90.4 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	85.3 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	52.7 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	38.0 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт

4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.89	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.00	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.97	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.72	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.426	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.987	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-2.166	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.654	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.716	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.668	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.643	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.758	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.638	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.711	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.48) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.45) Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг (3.32)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.48) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.47) Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.43)			

4.9 Дорнод аймаг

Дорнод аймгаас судалгаанд оролцсон 152 иргэдээс эрэгтэй 55.3 %, 15-24 насныхан 40.8 %, оюутан, сурагч 32.9 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 36.8 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 65.1 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.72, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.90, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.88, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.57 тус тус гарсан.

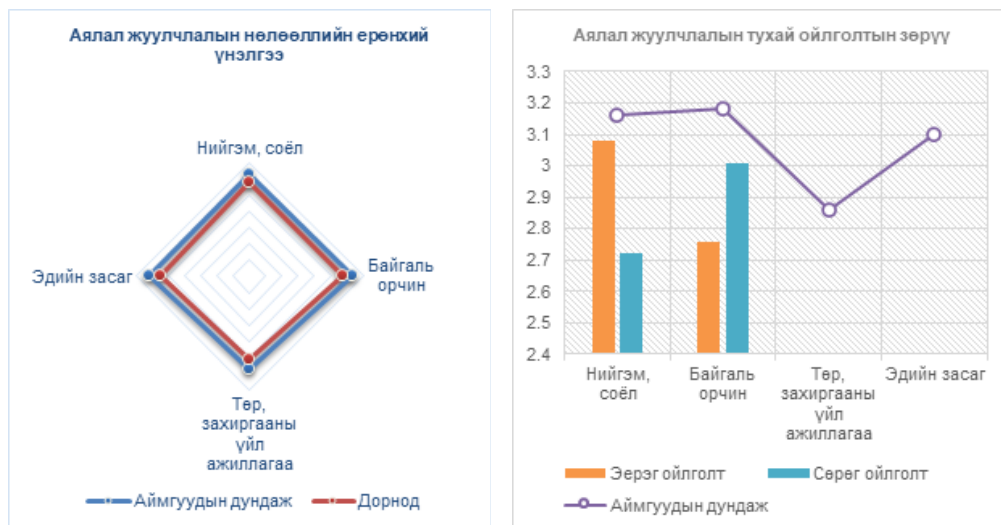
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр эдийн засаг болон төр, захиргааны үйл ажиллагааны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, нийгэм, соёлын үзүүлэлт эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг» дундаж утга 3.30, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг» дундаж утга 2.24 тус тус гарсан.

Дорнод аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 10. Дорнод аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 18. ЗӨВЛӨМЖ: Дорнод аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	88.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	96.0 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	65.1 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.72	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.90	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.88	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.57	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	.538	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-.025	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.722	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.654	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.614	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.728	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.667	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.730	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг (3.3) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.27) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.24)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг (2.39) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг (2.39) Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.24)			

4.10 Дундговь аймаг

Дундговь аймгаас судалгаанд оролцсон 239 иргэдээс эмэгтэй 56.9 %, 25-34 насныхан 44.4 %, төрийн албан хаагч 64.0 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 55.6 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 43.9 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.87, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.94,

«Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.07, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.56 тус тус гарсан.

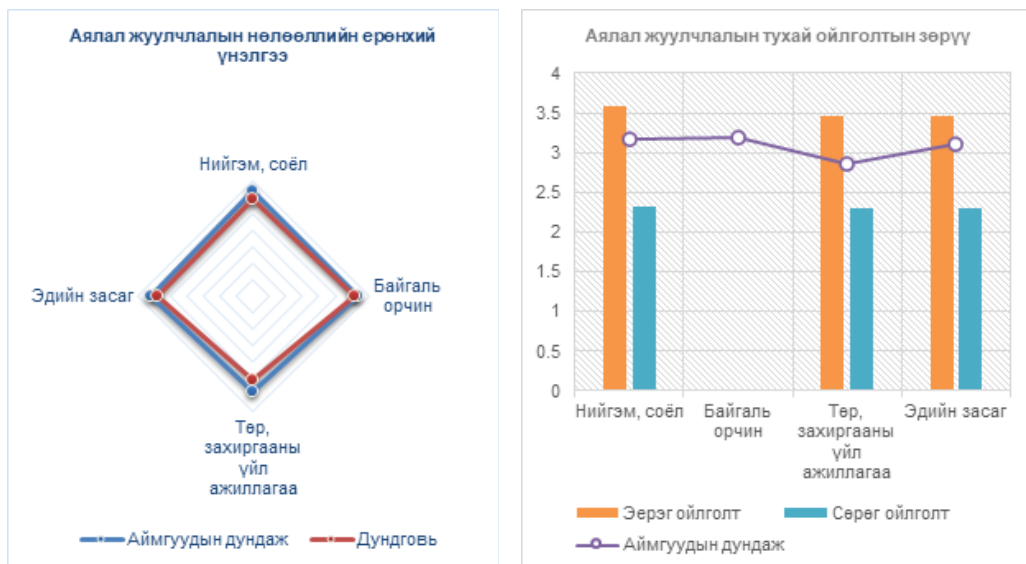
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.89, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 1.85 тус тус гарсан.

Дундговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 11. Дундговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 19. ЗӨВЛӨМЖ: Дундговь аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	88.3 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	92.5 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	35.6 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	43.9 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.87	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.94	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.07	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.56	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	17.338	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	17.821	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.759	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.723	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.581	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.609	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.700	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.650	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.693	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.89) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.76) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.6)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.05) Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.05) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (1.85)

4.11 Завхан аймаг

Завхан аймгаас судалгаанд оролцсон 176 иргэдийн эмэгтэй 58.5 %, 25-34 насныхан 34.7 %, төрийн албан хаагч 47.7 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 42.6 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 42.0 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.13, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.21, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.25, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.79 тус тус гарсан.

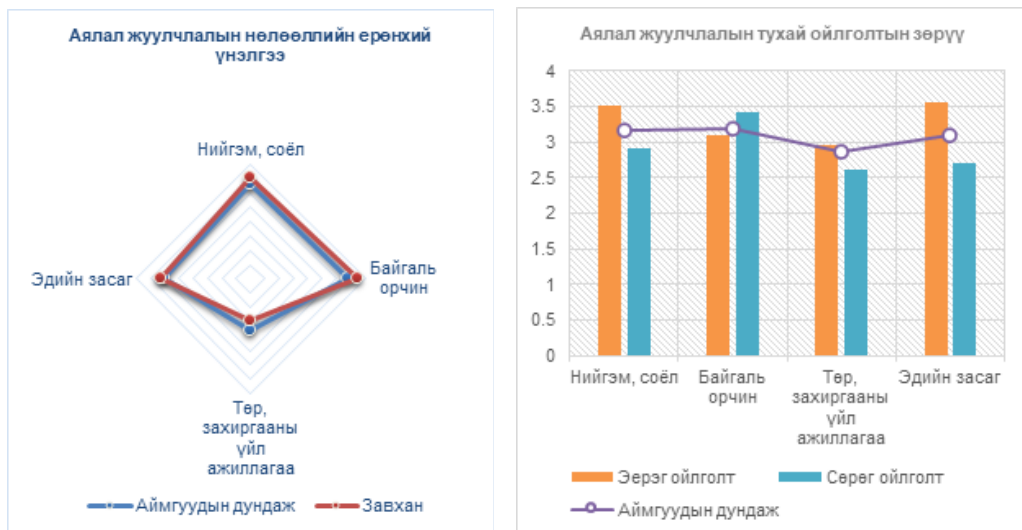
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.85, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.46 тус тус гарсан.

Завхан аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 12. Завхан аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 20. ЗӨВЛӨМЖ: Завхан аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	86.4 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	92.1 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: сошиал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	39.8 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	42.0 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.13	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.21	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.25	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.79	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	13.067	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	7.778	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-4.012	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	4.716	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.603	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.500	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.627	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.598	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.468	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.474	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.85) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.69) Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг (3.66)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.55) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.55) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.46)			

4.12 Орхон аймаг

Орхон аймгаас судалгаанд оролцсон 528 иргэдийн эмэгтэй 65.9 %, 25-34 насныхан 33.0 %, төрийн албан хаагч 51.3 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 32.2 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 44.1 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.18, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.26,

«Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.25, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.09 тус тус гарсан.

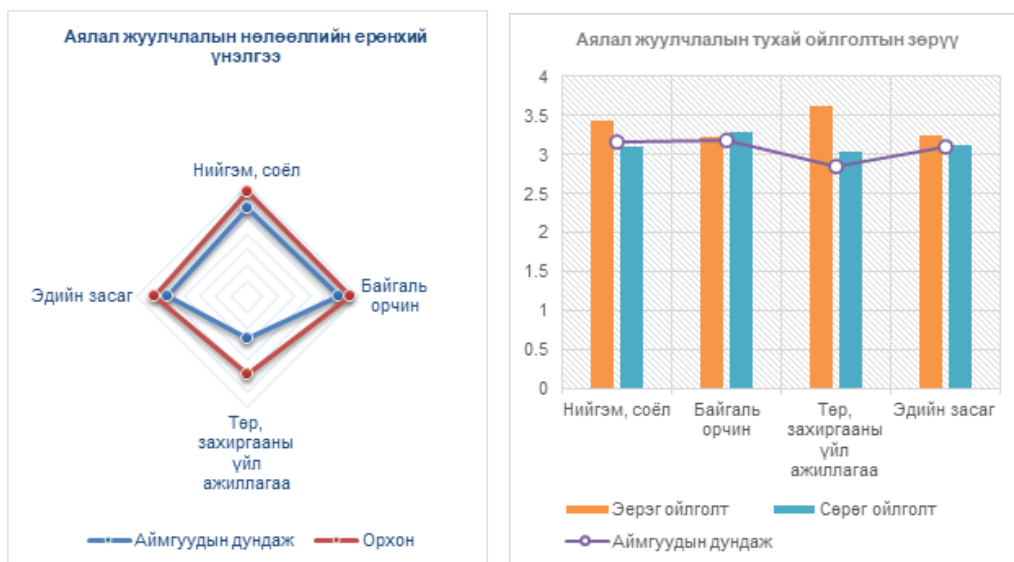
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг» дундаж утга 3.6, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг» дундаж утга 2.96 тус тус гарсан.

Орхон аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 13. Орхон аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 21. ЗӨВЛӨМЖ: Орхон аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	89.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	95.1 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	44.1 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	40.0 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.18	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.26	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.25	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.09	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	3.852	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.066	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-1.725	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	3.531	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.756	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.677	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.642	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.769	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.663	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.800	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.6) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.49) Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг (3.39)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.99) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.96) Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг (2.96)			

4.13 Өвөрхангай аймаг

Өвөрхангай аймгаас судалгаанд оролцсон 41 иргэдийн (Жич: Түүвэрийн хэмжээгээ төлөөлөх бүрэн чадваргүй) эмэгтэй 82.9 %, 25-34 насныхан 43.9 %, төрийн албан хаагч 73.2 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 46.3 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 41.5 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.17, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.27, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.25, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.85 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

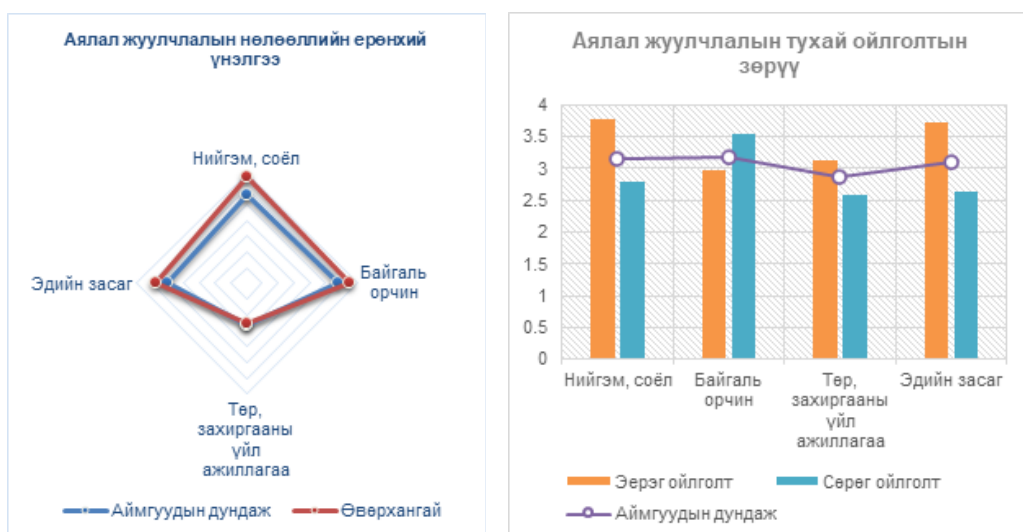
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг» дундаж утга 4.05, хамгийн сул үзүүлэлт

«Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.15 тус тус гарсан.

Өвөрхангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 14. Өвөрхангай аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 22. ЗӨВЛӨМЖ: Өвөрхангай аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	95.1 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	72.9 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)

3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	39.0 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	41.5 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.17	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.27	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.25	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.95	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зэрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	7.351	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.955	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-2.798	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	3.366	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.628	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.371	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.523	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.558	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.559	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.669	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (4.05) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (4.02) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.83)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.34) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.29) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.15)

4.14 Өмнөговь аймаг

Өмнөговь аймгаас судалгаанд оролцсон 260 иргэдээс эмэгтэй 66.9 %, 25-34 насныхан 36.9 %, төрийн албан хаагч 40.0 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 57.7 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 41.9 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.22, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.19, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.34, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.91 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

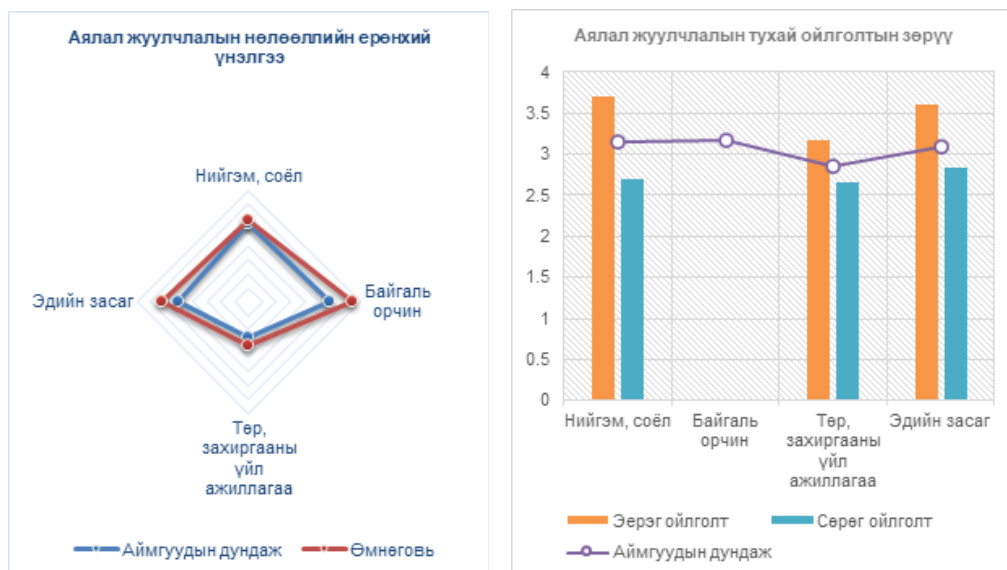
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.94, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.38 тус тус гарсан.

Өмнөговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг

тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 15. Өмнөговь аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 23. ЗӨВЛӨМЖ: Өмнөговь аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	94.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	97.3 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	41.9 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	32.3 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт

4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.22	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.19	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.34	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.91	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн зэрэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	11.819	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	12.599	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	7.486	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.677	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.643	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.577	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.760	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.673	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.715	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.94) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.89) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.88)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.53) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.48) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.38)

4.15 Сүхбаатар аймаг

Сүхбаатар аймгаас судалгаанд оролцсон 208 иргэдийн эмэгтэй 60.6 %, 25-34 насныхан 37.5 %, төрийн албан хаагч 40.4 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 59.1 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 46.6 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 2.91, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.00, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.14, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.49 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

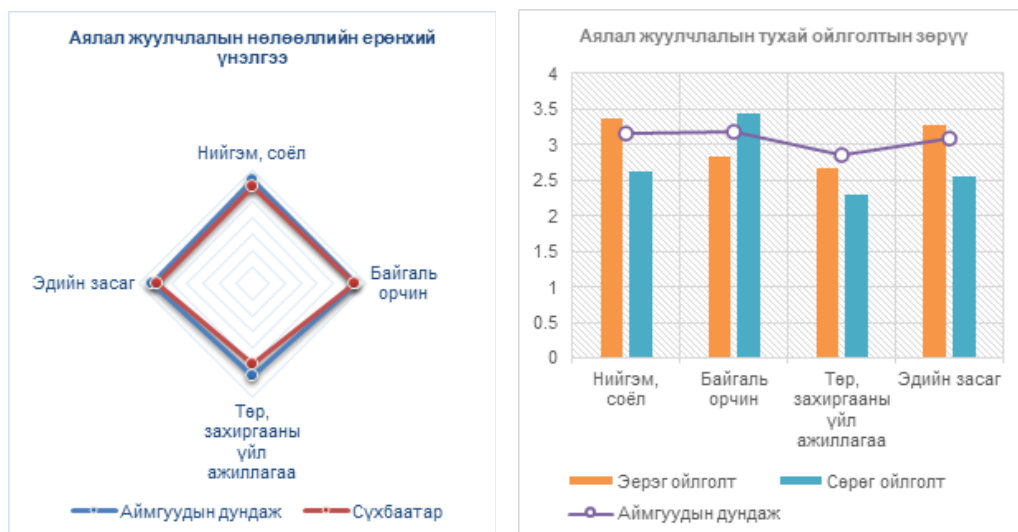
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.72, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг» дундаж утга 2.09 тус тус гарсан.

Сүхбаатар аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг

тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 16. Сүхбаатар аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 24. ЗӨВЛӨМЖ: Сүхбаатар аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	94.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	94.7 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	46.6 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	39.4 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт

4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.91	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.00	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.14	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.49	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн зэрэг ба сөрөг ойлголтын зэрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	10.158	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	10.312	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-6.858	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.534	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.698	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.606	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.613	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.713	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.546	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.539	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.72) Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг (3.69) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.68)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.21) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.15) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.09)

4.16 Сэлэнгэ аймаг

Сэлэнгэ аймгаас судалгаанд оролцсон 115 иргэдийн эмэгтэй 58.3 %, 25-34 насныхан 29.6 %, төрийн албан хаагч 69.6 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 60.0 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 48.7 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.24, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.25, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.25, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.79 тус тус гарсан.

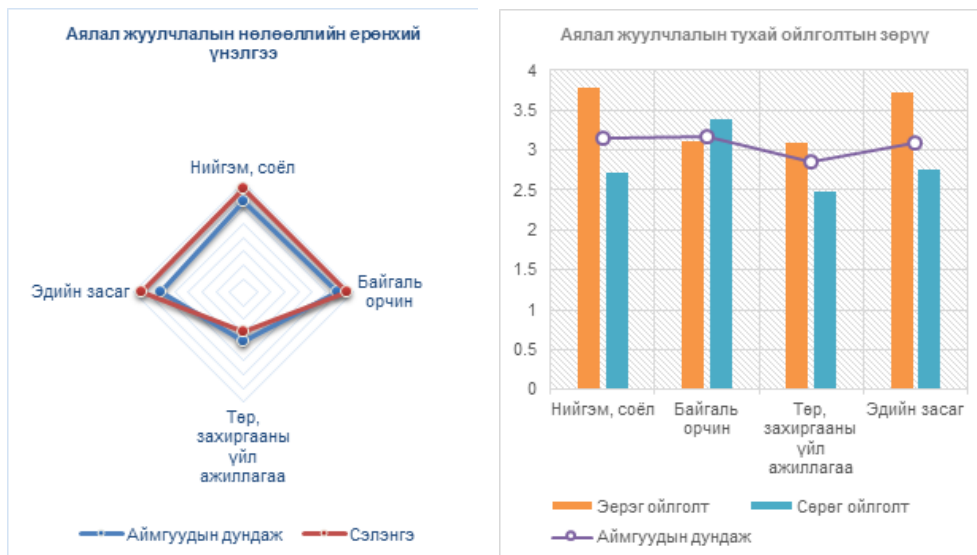
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.97, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.28 тус тус гарсан.

Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 17. Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 25. ЗӨВЛӨМЖ: Сэлэнгэ аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	96.5 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	93.0 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	48.7 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	40.9 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.24	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.25	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.25	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.79	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	8.831	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.869	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-2.132	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	4.628	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.676	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.539	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.575	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.638	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.590	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.594	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.97) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.94) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.9)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.37) Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг (2.37) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.28)			

4.17 Төв аймаг

Төв аймгаас судалгаанд оролцсон 28 иргэдийн (Жич: Түүвэрийн хэмжээгээ төлөөлөх бүрэн чадваргүй) эмэгтэй 53.6 %, 25-34 насныхан 39.3 %, төрийн албан хаагч 50.0 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 32.1 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 50.0 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.11, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.24, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.29, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.97 тус тус гарсан.

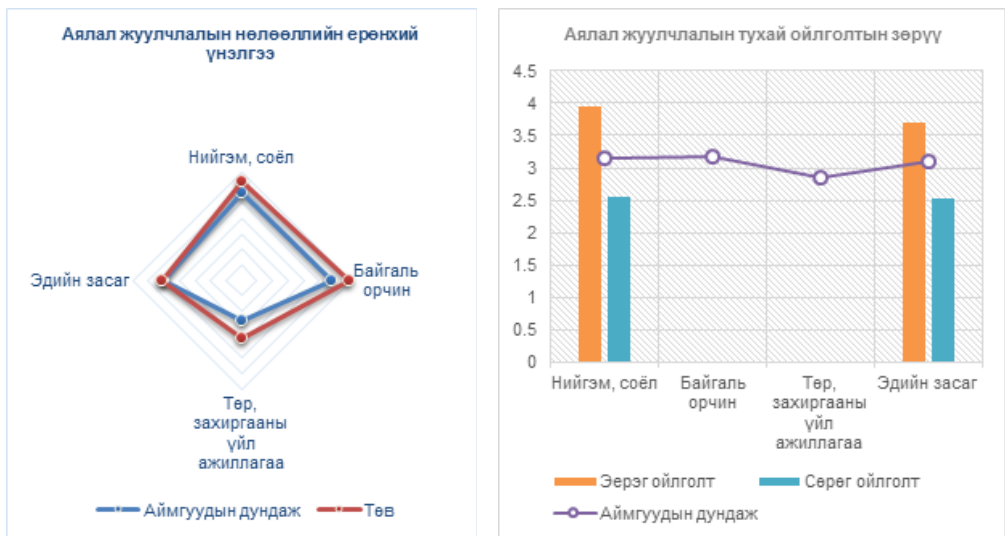
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны болон төр, захиргааны үйл ажиллагааны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 4.29, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 1.86 тус тус гарсан.

Төв аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 18. Төв аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 26. ЗӨВЛӨМЖ: Төв аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	75.0 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	96.4 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: сошиал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	50.7 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	39.3 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.11	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.24	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.29	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.97	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.605	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.162	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.749	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.622	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.749	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.754	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.737	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.718	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (4.29) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (4.04) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.89)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.29) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.14) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (1.86)			

4.18 Увс аймаг

Увс аймгаас судалгаанд оролцсон 236 иргэдийн эмэгтэй 50.8 %, 25-34 насныхан 32.6 %, төрийн албан хаагч 48.3 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 68.2 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай огт хамааралгүй иргэд 45.8 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн

дундаж утга 2.88, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.94, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.94, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.65 тус тус гарсан.

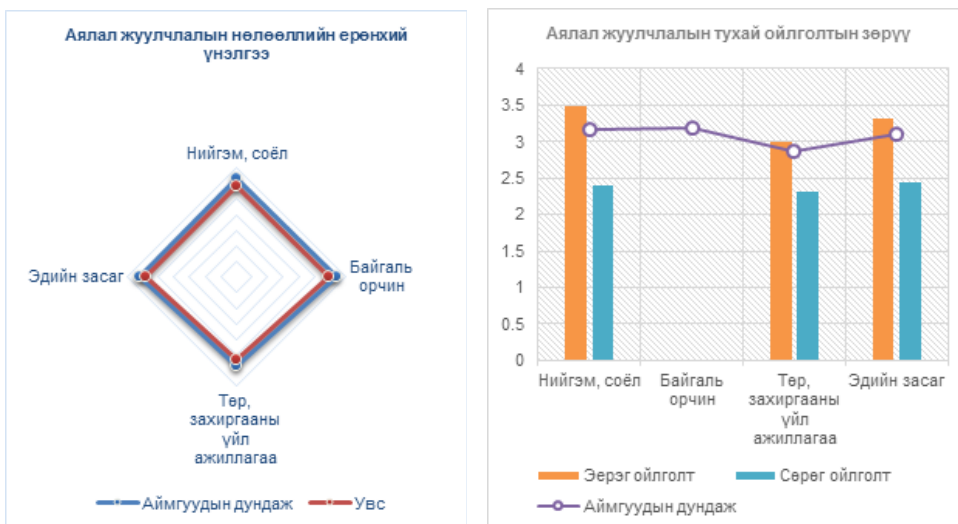
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.83, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.12 тус тус гарсан.

Увс аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 19. Увс аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 27. ЗӨВЛӨМЖ: Увс аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	96.6 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	91.6 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	45.8 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	41.1 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.88	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.94	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.94	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.65	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	12.791	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	14.887	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	p value p<0.1		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	9.000	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.698	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.698	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.580	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	1.000	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.580	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.580	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.83) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.64) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.64)
		Хамгийн сул үзүүлэлт
		Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг (2.14) Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.13) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.12)

4.19 Ховд аймаг

Ховд аймгаас судалгаанд оролцсон 338 иргэдийн эрэгтэй 54.1 %, 35-44 насныхан 34.3 %, төрийн албан хаагч 38.5 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 52.4 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай шууд хамааралтай иргэд 38.8 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.45, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.47, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.43, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.26 тус тус гарсан.

Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

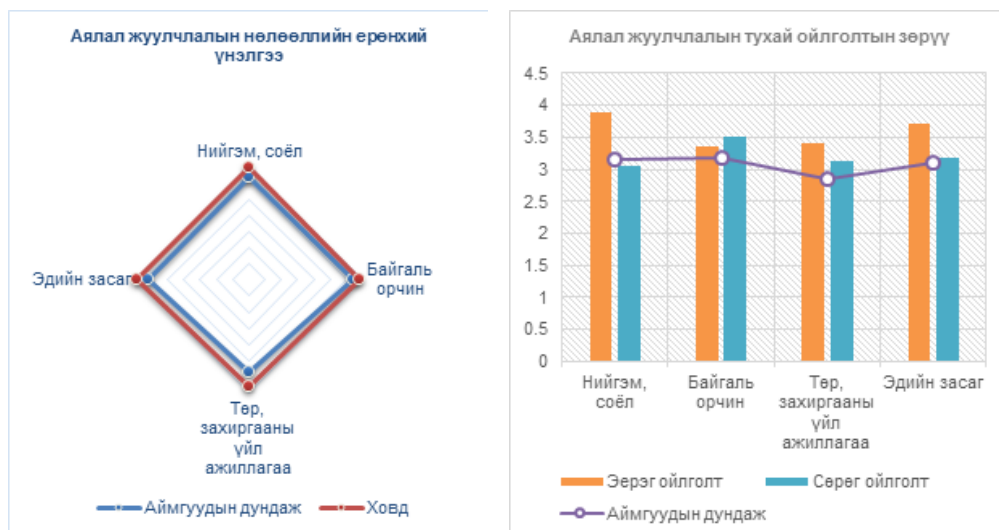
Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг» дундаж утга 4.16, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.86 тус тус гарсан.

Ховд аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; үйлчилгээний дизайны сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох болон ур чадварын сургалт;

сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 20. Ховд аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 28. ЗӨВЛӨМЖ: Ховд аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	90.2 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	93.8 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	32.2 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Шууд хамааралтай	38.8 %	Нарийн уялдаатай	Үйлчилгээний дизайны сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.45	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)

4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.47	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.42	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.26	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	13.388	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	18.026	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-2.541	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.291	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.822	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.703	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.812	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.781	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.701-1.000$.785	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.695	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг (4.16) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.91) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.88)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг (2.88) Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.88) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.86)			

4.20 Хөвсгөл аймаг

Хөвсгөл аймгаас судалгаанд оролцсон 68 иргэдийн (Жич: Түүвэрийн хэмжээгээ төлөөлөх бүрэн чадваргүй) эмэгтэй 51.5 %, 15-24 насныхан 36.8 %, төрийн албан хаагч 38.2 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 47.1 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 41.2 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.44, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.23, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.20, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.87 тус тус гарсан.

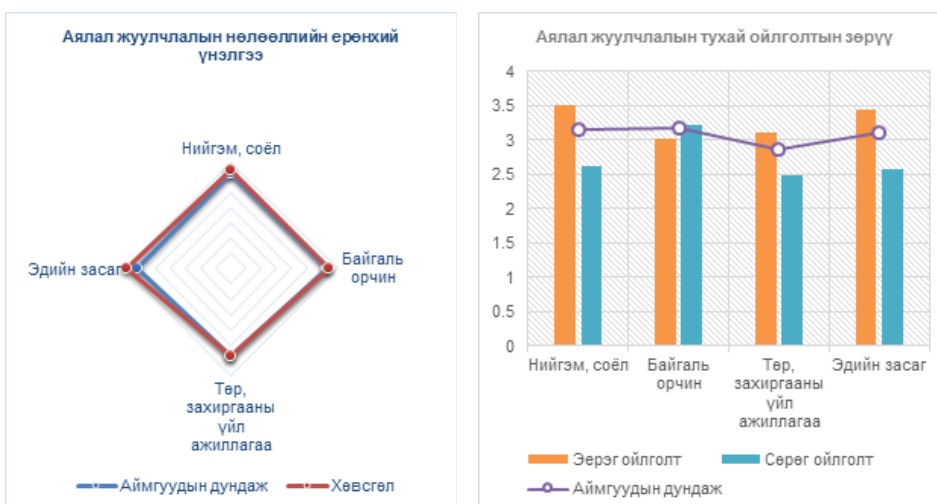
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр төр, захиргааны үйл ажиллагааны ойлголт зөрүү байхгүй үзүүлэлттэй, байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт “Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг» дундаж утга 4.15, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг» дундаж утга 2.43 тус тус гарсан.

Хөвсгөл аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох болон ур чадварын сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 21. Хөвсгөл аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 29. ЗӨВЛӨМЖ: Хөвсгөл аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	97.1 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	92.6 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	35.3 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	41.2 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.35-5.00	3.44	Сайн мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн ур чадварын сургалт (жишээ нь: практик сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.23	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)

4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.20	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.87	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.478	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	5.092	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-3.076	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value -1<		Зөрүү байхгүй	Тухайн чиглэлийн тогтвортой байдлын сургалт (жишээ нь: эрсдлийн үнэлгээ)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.647	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.648	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.589	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.525	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.550	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (↔) Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	$r = 0.301-0.700$.666	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (4.15) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (4.00) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.91)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.51) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.47) Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.43)			

4.21 Хэнтий аймаг

Хэнтий аймгаас судалгаанд оролцсон 143 иргэдийн эмэгтэй 60.8 %, 25-34 насныхан 43.4 %, төрийн албан хаагч 78.3 %, аймагтаа 20-с дээш жил амьдарч буй иргэд 55.9 %, эрхэлж буй ажил бизнес нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагаатай дам хамааралтай иргэд 41.3 % тус тус харьцангуй өндөр хувь эзэлж байна.

Иргэдийн өгсөн үнэлгээгээр “Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд”-ийн дундаж утга 3.01, «Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.047, «Байгаль орчны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 3.13, «Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд»-ийн дундаж утга 2.79 тус тус гарсан.

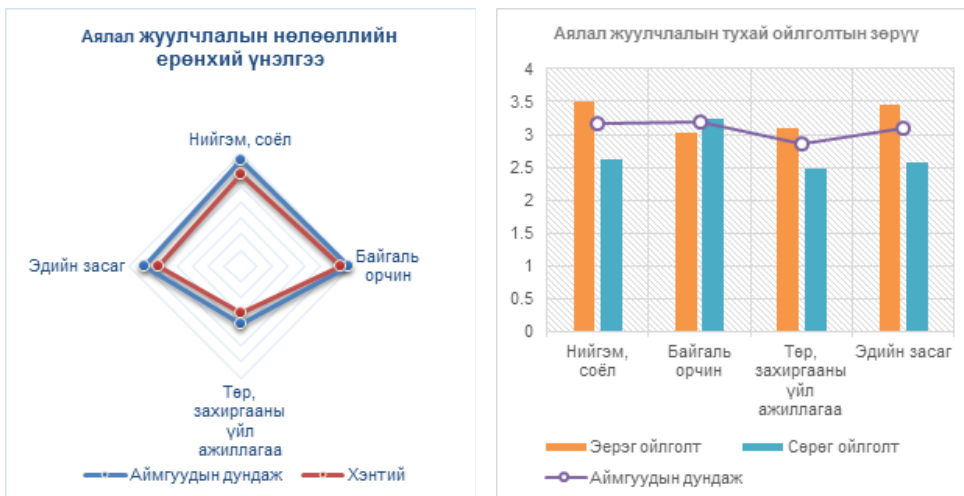
Хувьсагчдын эерэг болон сөрөг ойлголтын ялгаатай байдлыг илрүүлэх шинжилгээгээр байгаль орчны эерэг ойлголт сөргөөсөө бага үзүүлэлттэй, бусад хувьсагчдын хувьд эерэг ойлголт давамгайлсан үнэлгээтэй байна.

Хувьсагчдын хоорондын хамаарлын шинжилгээгээр бүх хувьсагчид хоорондоо эерэг бөгөөд сайн хамааралтай гэсэн үр дүнтэй гарчээ.

Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт «Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг» дундаж утга 3.71, хамгийн сул үзүүлэлт «Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг» дундаж утга 2.14 тус тус гарсан.

Хэнтий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтыг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлчилгээний бизнесийн сургалт; түншлэлийн зан төлвийн сургалт; тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт; сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт; эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт; салбар дундын зохицуулалтын болон үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт зэргийг санал болгосон.

Зураг 22. Хэнтий аймгийн иргэдийн мэдлэг, ойлголтын ерөнхий үнэлгээ

Хүснэгт 30. ЗӨВЛӨМЖ: Хэнтий аймаг

№	Зорилго	Үзүүлэлт	Аймгийн үр дүн	Үнэлгээ	Зөвлөмж
1	Тогтвор суурьшил	6-с дээш жил	88.8 %	Уугуул оршин суугч	Үйлчилгээний бизнес эрхлэх хандлагыг өөрчлөх нөлөөллийн сургалт
2	Насны бүлэг	55 хүртэлх	94.4 %	Идэвхтэй	Идэвхтэй арга барилаар мэдлэг дадлыг эзэмшүүлэх (жишээ нь: социал орчин)
3	Бизнесийн уялдаа	Огт хамааралгүй	38.5 %	Огт уялдаагүй	Үйлчилгээний бизнесийн сургалт
		Дам хамааралтай	41.3 %	Уялдаатай	Түншлэлийн зан төлвийн сургалт
4. Мэдлэг ойлголтын түвшин					
4.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.01	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.07	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	3.17	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
4.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	1.67-3.34	2.79	Дундаж мэдлэгтэй	Тухайн чиглэлийн суурь мэдлэг олгох сургалт (жишээ нь: төрөлжсөн сургалт)
5. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн эерэг ба сөрөг ойлголтын зөрүү					
5.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	t value +1<	10.208	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
5.2	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	t value +1<	8.915	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)

5.3	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	t value -1<	-1.775	Сөрөг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн эерэг хандлага, мэдлэг чадварын манлайлалын сургалт (жишээ нь: шилдэг туршлага)
5.4	Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	t value +1<	6.107	Эерэг ойлголт давамгайлсан	Тухайн чиглэлийн сөрөг нөлөөллийг тодруулах сургалт (жишээ нь: мониторинг, аудит)
6. Аялал жуулчлалын нөлөөллүүдийн хоорондын хамаарал					
6.1	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.774	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.2	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.729	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.3	Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.634	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.4	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	r= 0.701-1.000	.764	Өндөр эрчимтэй	Салбар дундын үнэ цэнийн сүлжээний тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
6.5	Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.662	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)

6.6	Байгаль орчны өөрчлөлтүүд <-> Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	r= 0.301-0.700	.622	Эрчимтэй	Салбар дундын зохицуулалтын тойм сургалт (жишээ нь: чиглүүлэх сургалт)
7	Онцлох үзүүлэлт	Хамгийн хүчтэй үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг (3.71) Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг (3.68) Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг (3.62)			
		Хамгийн сул үзүүлэлт			
		Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг (2.23) Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг (2.21) Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг (2.14)			

БҮЛЭГ 5. АШИГЛАСАН МАТЕРИАЛ, ӨГӨГДЛИЙН ЖАГСААЛТ

5.1 Ном зүй

- Alam, M., & Paramati, S. (2019). The impact of tourism on income inequality in developing economies: Does Kuznets curve hypothesis exist? *Annals of Tourism Research*, 111-126.
- Alipour Eshliki, S., & Kaboudi, M. (2001). Community Perception of Tourism Impacts and Their Participation in Tourism Planning: A Case Study of Ramsar, Iran. *ASEAN Conference on Environment-Behaviour Studies*, Savoy Homann Bidakara. Bandung.
- An, Y. (2016). Resident's Perception of Tourism Development in Greenville, SC, USA. *All Theses*, 2418.
- B. Tovar, R. Espino, & F. Lo'pez-del-Pino. (2020). Residents' perceptions and attitudes towards the cruise tourism impact in gran Canaria. *Research in Transportation Business & Management*.
- Barnes, J. (2015). Perception in tourism & hospitality: A meta analysis. *Assumption Journal*, 89-107.
- Brayley,R, Var,T, & Sheldon,P. (1990). Perceived Influence of Tourism on Social Issues. *Annals of Tourism Research*, 285-289.
- Coccosis, H., & A. Parpairis. (1992). Assessing the interaction between Environment and Tourism: Case study of the island of Myconos. Paper. Congress of the IRSA Palma de Mallorca. Paper presented at the IV World Congress of the IRSA Palma de Mallorca. the IV World.
- Croes. (2014). The role of tourism in poverty reduction: An empirical assessment. *Tourism Economics*, 207-226.
- De Kadt, E. (1979). *Tourism-Passport to Development?* NewYork: OxfordUniversity Press.
- Dogan Gursoya, E. B. (2019). Residents' perceptions of hotels' corporate social responsibility initiatives T and its impact on residents' sentiments to community and support for additional tourism development. *Journal of Hospitality and Tourism Management* , 117-128.

- Dogan, H. (1989). Forms of Adjustment: Socio Cultural Impacts of Tourism. *Tourism Research*, 216-236.
- Duro, J., & Turrión-Prats, J. (2019). Tourism seasonality world- wide. *Tourism Management Perspectives*,. *Tourism Management Perspectives*, 38-53.
- Giaccio, Giannelli, & Mastronardi. (2018). Explaining determinants of agri-tourism income: Evidence from Italy. *Tourism Review*, 216-229.
- Hong Wu, Seongseop (Sam) Kim, & Antony King Fung Wo. (2020). Residents' perceptions of desired and perceived tourism impact in Hainan Island. *Asia Pacific Journal of Tourism Research*, 583-601.
- Huang, Y., & Stewart , W. (1996). Rural tourism development: Shifting basis of community solidarity. *Journal of Travel Research*, 26-32.
- Inskeep, E. (1991). *Tourism Planning - An Integrated and Sustainable Development*.
- Jamal, T, & Camargo, B. A. (2018). Tourism governance and policy. *Tourism Management Perspectives*, 205-208.
- Jurowski, C., Uysal, M., & D.R. Williams. (1997). A Theoretical Analysis of Host Community Resident Reactionsto Tourism. *Journal of Travel Researc*, 3-11.
- Khoshkam, M., Marzuki, A., & Al-Mulali, U. (2016). Socio-demo- graphic effects on Anzali wetland tourism development. *Tourism Management*, 96-106.
- Kim, W., Jun, H., & Walker, M. (2015). Evaluating the perceived social impacts of hosting large-scale sport tourism events. *Tourism Management*, 21-32.
- LeBlanc, G. (1992). Factors Affecting Customer Evaluations of Service Quality in Travel Agencies: An Investigation of Customer Perspectives. *Journal of Travel Research*, 10-16.
- Liang, Z., & Hui, T. (2016). Residents' quality of life and atti- tudes toward tourism development in China. *Tourism Management*, 56-67.
- Ling Zhang, Sen Yang, Danni Wang, & Emily Ma. (2020). Perceived value of, and experience with, a World Heritage Site in China—the case of Kaiping Diaolou and villages in China. *Journal of Heritage Tourism*.
- Liu, X., & Li, J. (2018). ost perceptions of tourism impact and stage of destina- tion development in a developing country. *Sustainability*, 2300.
- Nagarjuna, G. (2015). Local Community Involvement in Tourism: A Content Anal- ysis of Websites of Wildlife Resorts. *Atna, J Tour Stud*, 13-21.

- Nuray TÜRKER, & Sevgi ÖZTÜRK. (2013). Perceptions of Residents Towards The Impacts of Tourism in the Küre Mountains National Park, Turkey. *International Journal of Business and Social Science*.
- Özgür, H., Tatoğlu, E., Erdal, U., & Azakli, S. (1985). Resident perceptions of the impact of tourism in a Turkish resort town. *Annals of Tourism Research*, 652-658.
- Sheldon, P., & Var, T. (1984). Resident attitudes to tourism in North Wales. *Tourism Management*, 40-48.
- Sirakaya, E., & Choi HwanSuk, C. (2006). Sustainability indicators for managing community tourism. *Tourism Management*, 1274–1289.
- Sirakaya, Jamal, & Choi. (2001). Developing tourism indicators for destination sustainability. *The encyclopedia of ecotourism*, 411-432.
- Stankova, T., & Vassenska, V. (2015). Raising cultural awareness of local traditions through festival tourism. *Tourism & Management Studies*, 120-127.
- Szell, A. B. (2012). Attitudes and Perceptions of Local Residents and Tourists Toward the Protected Area of Retezat National Park, Romania. *Master thesis*, 59.
- WCED. (1987). *Our common future*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- WTO. (2002). *Glossary*. WTO: <https://www.unwto.org/glossary-tourism-terms-ээс гаргасан>
- Yasong Wang, Robert E. Pfister, & Duarte B. Morais. (2007). Residents' attitudes toward tourism development: a case study of Washington, NC. *Department of Agriculture, Forest Service, Northern Research Station*, 411-419.
- Yu WANG, Gang LI, & Xuemei BAI. (2005). A Residential Survey on Urban Tourism Impacts in Harbin. *China Tourism Research*, 116-129.

5.2 Хавсралт (Аймаг тус бүрийн дэлгэрэнгүй үзүүлэлт)

АРХАНГАЙ АЙМАГ

Хүснэгт 31. Судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь	
			Эрэгтэй	277	46.2	
1-5 жил	49	8.2	Эмэгтэй	323	53.8	
6-10 жил	76	12.7	Нас		Тоо	Хувь
11-15 жил	149	24.8	15~24	223	37.2	
16-20 жил	115	19.2	25~34	309	51.5	
20 жилээс дээш	211	35.2	35~44	35	5.8	
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	17	2.8	
			55~64	10	1.7	
Оюутан, сурагч	65	10.8	65-с дээш	6	1.0	
Үйлчилгээ эрхлэгч	38	6.3	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	183	30.5	Огт хамааралгүй	160	26.7	
Төрийн албан хаагч	273	45.5	Дам хамааралтай	228	38.0	
Бусад	41	6.8	Шууд хамааралтай	212	35.3	
Нийт	600	100	Нийт	600	100	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 32. Аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.39	.627
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.48	.685
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.68	1.004
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.54	1.008
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.50	1.059

Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.40	1.049
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.30	1.087
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.30	.794
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.60	.904
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.37	1.060
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	3.33	1.120
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.18	1.155
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	3.01	1.186
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.40	.638
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.54	.700
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.74	.891
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.71	.850
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.51	.979
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.43	1.083
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.30	1.085
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.26	.817
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	3.45	1.027
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.33	1.082
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	3.26	1.063
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	3.15	1.103
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	3.10	1.131

Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.41	.638
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.30	.786
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.64	.921
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.35	1.102
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.20	1.097
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.17	1.116
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.13	1.130
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.52	.796
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.70	.953
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.60	1.103
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.52	.991
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.49	1.096
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.31	1.182
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.12	.751
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.18	.838
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.29	1.037
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.26	1.147
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.18	1.077
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.13	1.095
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.03	1.219
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.07	.839
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.35	1.044
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	3.13	1.106
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	3.05	1.165

Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	3.04	1.147
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.76	1.268

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 33. Аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.48	.685	3.30	.794	.249	5.753	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.54	.700	3.26	.817	.346	8.246	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.30	.786	3.52	.796	-.149	-5.870	***
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.18	.838	3.07	.839	.173	3.738	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 34. Аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.655**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.545**	.642**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.548**	.556**	.600**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

БАЯН-ӨЛГИЙ АЙМАГ**Хүснэгт 35. Баян-Өлгий аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	62	49.6
1-5 жил	6	4.8	Эмэгтэй	63	50.4
6-10 жил	12	9.6	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	17	13.6	15~24	26	20.8
16-20 жил	22	17.6	25~34	43	34.4
20 жилээс дээш	68	54.4	35~44	25	20.0
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	22	17.6
			55~64	9	7.2
			65-с дээш	-	-
Оюутан, сурагч	24	19.2	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	21	16.8			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	6	4.8	Огт хамааралгүй	57	45.6
Төрийн албан хаагч	35	28.0	Дам хамааралтай	38	30.4
Бусад	39	31.2	Шууд хамааралтай	30	24.0
Нийт	125	100	Нийт	125	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 36. Баян-Өлгий аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.02	.634
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.16	.778
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.33	1.076
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.23	1.025
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.14	1.065
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.06	1.159
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.04	1.103

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.87	.887
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.06	1.227
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.92	1.104
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.86	1.194
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.83	1.203
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.69	1.181
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.16	.697
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.49	.853
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.56	1.081
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.52	1.044
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.49	1.242
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.44	1.125
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.42	1.124
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.83	.931
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.01	1.228
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.94	1.180
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.84	1.174
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.70	1.143
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.65	1.166
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.12	.619
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.08	.776
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.26	1.007
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.26	1.033

Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.02	1.103
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.97	1.085
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.87	1.077
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.15	.924
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.29	1.163
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.26	1.165
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.25	1.222
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.17	1.169
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.80	1.198
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.98	.707
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.25	.830
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.38	1.068
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.31	1.050
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.22	1.013
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.22	1.067
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.11	1.123
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.72	.934
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.83	1.268
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.76	1.110
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.72	1.317
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.72	1.147
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.56	1.208

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 37. Баян-Өлгий аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.16	.778	2.87	.887	.479	2.950	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.49	.853	2.83	.931	.855	6.592	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.08	.776	3.15	.924	.131	-.731	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.25	.830	2.72	.934	.717	5.588	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 38. Баян-Өлгий аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.662**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.604**	.562**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.554**	.499**	.581**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

БАЯНХОНГОР АЙМАГ

Хүснэгт 39. Баянхонгор аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	87	33.6
1-5 жил	19	7.3	Эмэгтэй	172	66.4
6-10 жил	22	8.5	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	29	11.2	15~24	111	42.9
16-20 жил	88	34.0	25~34	73	28.2
20 жилээс дээш	101	39.0	35~44	49	18.9
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	22	8.5
			55~64	4	1.5
Оюутан, сурагч	103	39.8	65-с дээш	-	-
Үйлчилгээ эрхлэгч	16	6.2	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	11	4.2	Огт хамааралгүй	133	51.4
Төрийн албан хаагч	96	37.1	Дам хамааралтай	89	34.4
Бусад	33	12.7	Шууд хамааралтай	37	14.3
Нийт	259	100	Нийт	259	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 40. Баянхонгор аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.81	.814
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.18	1.013
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.42	1.218
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.24	1.157
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.24	1.150
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.220
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	2.88	1.245

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.44	.888
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.66	1.154
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.56	1.131
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.53	1.249
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.35	1.160
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.12	1.046
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	2.89	.768
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.42	1.013
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.60	1.208
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.52	1.136
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.39	1.148
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.32	1.165
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.27	1.215
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.36	.868
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.54	1.155
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.48	1.079
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.36	1.120
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.24	1.044
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.18	.965
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.85	.826
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.85	1.053
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.96	1.221
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.87	1.180

Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.86	1.160
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.85	1.225
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.72	1.195
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.85	1.073
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.254
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.01	1.325
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	2.99	1.256
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	2.79	1.216
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.35	1.054
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.60	.820
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.87	1.007
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.98	1.174
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	2.93	1.131
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.92	1.182
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.91	1.105
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.63	1.202
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.32	.959
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.52	1.182
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.43	1.203
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.29	1.094
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.26	1.157
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.09	1.119

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 41. Баянхонгор аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.18	1.013	2.44	.888	.854	11.894	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.42	1.013	2.36	.868	1.194	15.549	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.85	1.053	2.85	1.073	.167	.046	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.87	1.007	2.32	.959	.690	8.253	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 42. Баянхонгор аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.677**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.643**	.760**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.577**	.673**	.715**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

БУЛГАН АЙМАГ**Хүснэгт 43. Булган аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	75	44.9
1-5 жил	15	9.0	Эмэгтэй	92	55.1
6-10 жил	26	15.6	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	29	17.4	15~24	12	7.2
16-20 жил	33	19.8	25~34	49	29.3
20 жилээс дээш	64	38.3	35~44	53	31.7
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	34	20.4
			55~64	16	9.6
			65-с дээш	3	1.8
Оюутан, сурагч	5	3.0	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	29	17.4			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	15	9.0	Огт хамааралгүй	59	35.3
Төрийн албан хаагч	78	46.7	Дам хамааралтай	76	45.5
Бусад	40	24.0	Шууд хамааралтай	32	19.2
Нийт	167	100	Нийт	167	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 44. Булган аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.14	.731
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.48	.882
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.76	.983
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.51	1.113
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.48	1.124
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.38	1.123
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.25	1.118

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.80	.840
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.18	1.168
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.16	1.121
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.88	1.080
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.41	1.178
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.36	1.088
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.26	.775
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.54	.866
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.93	.983
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.65	1.024
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.47	1.052
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.37	1.143
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.28	1.108
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.99	1.002
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.20	1.104
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	3.19	1.160
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.99	1.225
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.88	1.118
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.67	1.244
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.29	.701
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.83	.851
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.33	1.038
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.07	1.042

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.77	1.070
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.60	1.070
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.38	1.175
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.76	1.028
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	4.13	1.152
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.96	1.151
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.85	1.149
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.46	1.245
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.40	1.232
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.76	.764
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.87	.931
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.16	1.012
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.88	1.057
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.86	1.108
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.77	1.112
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.67	1.200
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.66	.935
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.07	1.285
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.94	1.260
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.64	1.290
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.45	1.245
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.20	1.254

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 45. Булган аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.48	.882	2.80	.840	.818	9.647	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.54	.866	2.99	1.002	.715	6.818	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.83	.851	3.76	1.028	-.740	-9.535	***
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.87	.931	2.66	.935	.372	2.519	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 46. Булган аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.743**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.620**	.641**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.569**	.542**	.631**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ГОВЬ-АЛТАЙ АЙМАГ

Хүснэгт 47. Говь-Алтай аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	23	38.3
1-5 жил	12	20.0	Эмэгтэй	37	61.7
6-10 жил	5	8.3	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	11	18.3	15~24	8	13.3
16-20 жил	5	8.3	25~34	22	36.7
20 жилээс дээш	27	45.0	35~44	22	36.7
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	7	11.7
			55~64	1	1.7
			65-с дээш	-	-
Оюутан, сурагч	1	1.7	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	14	23.3			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	9	15.0	Огт хамааралгүй	10	16.7
Төрийн албан хаагч	29	48.3	Дам хамааралтай	29	48.3
Бусад	7	11.7	Шууд хамааралтай	21	35.0
Нийт	60	100	Нийт	60	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 48. Говь-Алтай аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.28	.635
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.79	.839
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	4.02	.854
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.88	1.010
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.73	1.071
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.68	1.000
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.65	.954

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.77	.800
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.13	.965
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.85	1.087
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.83	.806
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.58	1.046
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.47	1.112
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.17	.506
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.71	.765
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.88	1.010
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.80	.988
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.77	.945
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.77	.963
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.33	1.052
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.63	.864
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.78	.940
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.68	1.000
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.67	1.100
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.63	1.041
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.40	1.123
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.23	.453
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.33	.666
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.48	.911
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.48	.911

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.33	.857
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.18	.911
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.18	.983
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.12	.815
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.38	1.043
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.17	1.122
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.15	.917
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.15	1.071
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.73	1.056
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.97	.577
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.40	.683
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.55	.852
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.45	.852
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.45	.832
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.45	.891
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.10	.838
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.54	.916
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.72	1.250
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.67	1.174
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.60	1.210
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.42	1.109
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.28	1.059

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 49. Говь-Алтай аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.79	.839	2.77	.800	1.288	7.621	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.71	.765	2.63	.864	1.408	6.508	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.33	.666	3.12	.815	.522	1.422	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.40	.683	2.54	.916	1.156	5.912	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 50. Говь-Алтай аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.630**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.420**	.685**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.425**	.382**	.492**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ГОВЬСҮМБЭР АЙМАГ**Хүснэгт 51. Говьсүмбэр аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	59	39.1
1-5 жил	29	19.2	Эмэгтэй	92	60.9
6-10 жил	20	13.2	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	20	13.2	15~24	26	17.2
16-20 жил	23	15.2	25~34	52	34.4
20 жилээс дээш	59	39.1	35~44	37	24.5
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	12	7.9
			55~64	15	9.9
Оюутан, сурагч	13	8.6	65-с дээш	9	6.0
Үйлчилгээ эрхлэгч	17	11.3	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	8	5.3	Огт хамааралгүй	58	38.4
Төрийн албан хаагч	68	45.0	Дам хамааралтай	68	45.0
Бусад	45	29.8	Шууд хамааралтай	25	16.6
Нийт	151	100	Нийт	151	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 52. Говьсүмбэр аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.20	1.004
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.43	1.210
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.60	1.347
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.56	1.304
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.47	1.413
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.28	1.484
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.23	1.421

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.97	1.127
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.36	1.308
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.25	1.353
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.91	1.519
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.77	1.386
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.54	1.473
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.29	.868
ЗЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.55	1.088
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.80	1.254
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.62	1.170
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.44	1.294
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.44	1.350
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.43	1.257
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.03	1.122
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.16	1.239
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	3.07	1.370
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	3.05	1.248
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.99	1.428
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.86	1.301
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.21	.890
ЗЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.13	1.148
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.30	1.243
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.12	1.371

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.12	1.296
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.11	1.283
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.99	1.291
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.29	1.121
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.47	1.365
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.42	1.338
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.24	1.242
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.23	1.328
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.09	1.341
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.84	1.107
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.93	1.247
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.04	1.331
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.98	1.354
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.89	1.445
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.89	1.347
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.87	1.431
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.75	1.287
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.82	1.506
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.75	1.507
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.73	1.437
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.73	1.478
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.71	1.393

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 53. Говьсүмбэр аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.43	1.210	2.97	1.127	.655	4.749	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.55	1.088	3.03	1.122	.743	4.698	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.13	1.148	3.29	1.121	.066	-1.399	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.93	1.247	2.75	1.287	.385	1.859	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 54. Говьсүмбэр аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.710**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.679**	.767**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.731**	.591**	.640**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ДАРХАН-УУЛ АЙМАГ**Хүснэгт 55. Дархан-Уул аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь	
			Эрэгтэй	60	36.1	
1-5 жил	20	12.0	Эмэгтэй	106	63.9	
6-10 жил	19	11.4	Нас		Тоо	Хувь
11-15 жил	21	12.7	15~24	36	21.7	
16-20 жил	32	19.3	25~34	49	29.5	
20 жилээс дээш	74	44.6	35~44	39	23.5	
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	27	16.3	
			55~64	12	7.2	
Оюутан, сурагч	34	20.5	65-с дээш	3	1.8	
Үйлчилгээ эрхлэгч	23	13.9	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх			
			Огт хамааралгүй	96	57.8	
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	8	4.8	Дам хамааралтай	45	27.1	
Төрийн албан хаагч	39	23.5	Шууд хамааралтай	25	15.1	
Бусад	62	37.3				
Нийт	166	100	Нийт	166	100	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 56. Дархан-Уул аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.76	.746
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.05	1.044
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.18	1.222
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.15	1.239
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.14	1.217
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.345
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	2.69	1.310

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.47	.914
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.70	1.232
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.65	1.175
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.47	1.282
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.36	1.231
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.14	1.177
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	2.86	.743
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.33	1.026
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.40	1.297
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.39	1.219
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.30	1.267
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.30	1.192
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.25	1.224
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.39	1.013
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.59	1.294
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.46	1.310
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.46	1.224
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.26	1.235
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.19	1.144
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.81	.823
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.89	1.016
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.04	1.250
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.94	1.263

Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.94	1.215
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.80	1.233
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.75	1.277
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.73	1.121
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.11	1.388
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	2.80	1.263
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	2.80	1.391
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	2.70	1.337
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.26	1.170
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.69	.798
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.95	1.031
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.07	1.192
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.05	1.257
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.97	1.276
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.91	1.240
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.77	1.273
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.42	1.005
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.63	1.300
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.45	1.173
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.41	1.317
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.40	1.231
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.23	1.209

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 57. Дархан-Уул аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.05	1.044	2.47	.914	.783	5.948	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.33	1.026	2.39	1.013	1.149	8.624	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.89	1.016	2.73	1.121	.371	1.521	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.95	1.031	2.42	1.005	.725	5.415	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 58. Дархан-Уул аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.672**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.584**	.651**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.523**	.578**	.666**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ДОРНОГОВЬ АЙМАГ

Хүснэгт 59. Дорноговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	145	40.8
1-5 жил	34	9.6	Эмэгтэй	210	59.2
6-10 жил	33	9.3	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	41	11.5	15~24	67	18.9
16-20 жил	72	20.3	25~34	107	30.1
20 жилээс дээш	175	49.3	35~44	65	18.3
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	64	18.0
			55~64	33	9.3
Оюутан, сурагч	36	10.1	65-с дээш	19	5.4
Үйлчилгээ эрхлэгч	22	6.2	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	18	5.1	Огт хамааралгүй	187	52.7
Төрийн албан хаагч	145	40.8	Дам хамааралтай	135	38.0
Бусад	134	37.7	Шууд хамааралтай	33	9.3
Нийт	355	100	Нийт	355	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 60. Дорноговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.89	1.011
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.09	1.194
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.24	1.319
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.22	1.284
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.14	1.397
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.09	1.323
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	2.76	1.419

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.69	1.141
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.92	1.303
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.78	1.357
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.76	1.317
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.53	1.317
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.47	1.289
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.00	.893
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.33	1.090
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.48	1.276
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.45	1.210
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.32	1.236
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.21	1.260
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.17	1.307
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.68	1.077
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.77	1.282
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.73	1.203
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.66	1.251
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.64	1.271
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.58	1.194
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.97	.933
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.88	1.150
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.04	1.320
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.93	1.298

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.88	1.252
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.83	1.310
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.75	1.301
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.05	1.204
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.22	1.383
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.20	1.329
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.352
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.04	1.346
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.69	1.317
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.72	.990
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.90	1.155
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	2.98	1.230
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.93	1.270
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.91	1.278
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.90	1.279
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.77	1.318
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.53	1.173
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.62	1.353
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.61	1.351
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.52	1.345
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.48	1.326
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.43	1.303

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 61. Дорноговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.09	1.194	2.69	1.141	.519	6.426	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.33	1.090	2.68	1.077	.779	9.987	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.88	1.150	3.05	1.204	-.015	-2.166	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.90	1.155	2.53	1.173	.495	5.654	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 62. Дорноговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.716**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.668**	.758**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.643**	.638**	.711**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ДОРНОД АЙМАГ**Хүснэгт 63. Дорнод аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	84	55.3
1-5 жил	18	11.8	Эмэгтэй	68	44.7
6-10 жил	13	8.6	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	30	19.7	15~24	62	40.8
16-20 жил	35	23.0	25~34	44	28.9
20 жилээс дээш	56	36.8	35~44	19	12.5
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	21	13.8
			55~64	5	3.3
			65-с дээш	1	.7
Оюутан, сурагч	50	32.9	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	18	11.8			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	8	5.3	Огт хамааралгүй	99	65.1
Төрийн албан хаагч	28	18.4	Дам хамааралтай	32	21.1
Бусад	48	31.6	Шууд хамааралтай	21	13.8
Нийт	152	100	Нийт	152	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 64. Дорнод аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.72	.767
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.75	1.037
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	2.96	1.271
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	2.93	1.259
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	2.75	1.272
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	2.72	1.279
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	2.39	1.312

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.68	.900
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.93	1.272
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.91	1.250
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.89	1.226
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.45	1.233
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.24	1.255
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	2.90	.832
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.08	1.019
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.27	1.307
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.24	1.271
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.13	1.222
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	2.88	1.190
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	2.86	1.242
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.72	.994
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.79	1.188
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.76	1.157
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.71	1.300
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.71	1.370
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.63	1.211
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.88	.825
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.76	1.031
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.90	1.184
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.80	1.314

Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.77	1.242
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.68	1.252
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.64	1.242
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.01	1.122
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.30	1.297
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.20	1.430
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.07	1.413
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.77	1.359
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	2.68	1.309
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.57	.890
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.59	1.002
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	2.73	1.207
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.64	1.204
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.61	1.213
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.57	1.232
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.39	1.298
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.56	1.017
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.73	1.428
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.57	1.295
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.52	1.327
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.51	1.245
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.46	1.206

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 65. Дорнод аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.75	1.037	2.68	.900	.257	.680	
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.08	1.019	2.72	.994	.538	3.873	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.76	1.031	3.01	1.122	-.025	-2.200	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.59	1.002	2.56	1.017	.187	.441	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* p<0.1 ** p<0.05 *** p<0.01

Хүснэгт 66. Дорнод аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.722**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.654**	.728**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.614**	.667**	.730**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* p<0.05 ** p<0.01

ДУНДГОВЬ АЙМАГ**Хүснэгт 67. Дундговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	103	43.1
1-5 жил	28	11.7	Эмэгтэй	136	56.9
6-10 жил	28	11.7	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	32	13.4	15~24	31	13.0
16-20 жил	18	7.5	25~34	106	44.4
20 жилээс дээш	133	55.6	35~44	54	22.6
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	30	12.6
			55~64	16	6.7
			65-с дээш	2	.8
Оюутан, сурагч	15	6.3	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	17	7.1			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	10	4.2	Огт хамааралгүй	85	35.6
Төрийн албан хаагч	153	64.0	Дам хамааралтай	105	43.9
Бусад	44	18.4	Шууд хамааралтай	49	20.5
Нийт	239	100	Нийт	239	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 68. Дундговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.87	.723
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.45	.963
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.60	1.125
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.55	1.102
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.54	1.133
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.33	1.214
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.24	1.199

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.29	.805
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.53	1.219
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.51	1.133
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.50	1.119
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.09	1.071
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	1.85	.926
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	2.94	.693
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.58	.937
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.89	1.035
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.76	1.004
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.49	1.122
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.44	1.143
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.36	1.211
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.31	.832
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.46	1.110
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.37	1.056
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.36	1.091
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.19	1.105
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.18	.947
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.07	.802
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.06	1.056
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.17	1.155
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.15	1.239

Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.14	1.215
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.94	1.235
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.90	1.239
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.08	1.063
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.35	1.277
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.28	1.301
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.23	1.228
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	2.91	1.220
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.66	1.092
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.56	.767
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.91	1.017
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.00	1.085
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.96	1.191
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.96	1.162
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.94	1.140
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.72	1.241
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.20	.879
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.56	1.225
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.30	1.224
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.08	1.101
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.05	1.125
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.05	1.078

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 69. Дундговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.45	.963	2.29	.805	1.287	17.338	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.58	.937	2.31	.832	1.414	17.821	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.06	1.056	3.08	1.063	.150	-.290	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.45	.963	2.29	.805	.851	9.759	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 70. Дундговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.723**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.581**	.700**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.609**	.650**	.693**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ЗАВХАН АЙМАГ**Хүснэгт 71. Завхан аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	73	41.5
1-5 жил	24	13.6	Эмэгтэй	103	58.5
6-10 жил	22	12.5	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	18	10.2	15~24	26	14.8
16-20 жил	37	21.0	25~34	61	34.7
20 жилээс дээш	75	42.6	35~44	42	23.9
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	33	18.8
			55~64	9	5.1
Оюутан, сурагч	14	8.0	65-с дээш	5	2.8
Үйлчилгээ эрхлэгч	22	12.5	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	13	7.4	Огт хамааралгүй	70	39.8
Төрийн албан хаагч	84	47.7	Дам хамааралтай	74	42.0
Бусад	43	24.4	Шууд хамааралтай	32	18.2
Нийт	176	100	Нийт	176	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 72. Завхан аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.13	.625
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.55	.758
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.69	.881
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.65	.974
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.53	.919
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.45	1.078
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.43	1.104

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.71	.755
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.90	1.040
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.86	.946
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.70	1.119
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.55	1.068
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.55	1.150
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.21	.567
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.51	.737
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.85	1.042
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.62	.880
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.39	1.014
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.35	.974
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.35	1.146
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.91	.790
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	3.31	1.304
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.92	1.005
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.87	.980
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.82	.931
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.63	1.159
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.25	.531
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.09	.742
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.23	.990
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.22	1.030

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.13	1.080
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.94	.942
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.92	.977
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.41	.769
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.66	.899
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.43	1.082
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.35	1.162
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.33	1.066
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.30	1.129
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.79	.689
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.95	.811
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.06	1.035
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.02	.965
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.99	1.036
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.89	.949
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.82	1.140
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.62	.861
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.80	1.111
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.65	1.132
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.60	1.096
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.57	1.164
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.46	1.241

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 73. Завхан аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev	(Эерэг-Сөрөг)		
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.55	.758	2.71	.755	.965	13.067	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.51	.737	2.91	.790	.754	7.778	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.09	.742	3.41	.769	-.165	-4.012	***
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.95	.811	2.62	.861	.479	4.716	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 74. Завхан аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.603**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.500**	.598**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.627**	.468**	.474**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ОРХОН АЙМАГ**Хүснэгт 75. Орхон аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь	
			Эрэгтэй	180	34.1	
1-5 жил	57	10.8	Эмэгтэй	348	65.9	
6-10 жил	123	23.3	Нас		Тоо	Хувь
11-15 жил	82	15.5	15~24	100	18.9	
16-20 жил	96	18.2	25~34	174	33.0	
20 жилээс дээш	170	32.2	35~44	138	26.1	
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	90	17.0	
			55~64	24	4.5	
Оюутан, сурагч	82	15.5	65-с дээш	2	.4	
Үйлчилгээ эрхлэгч	43	8.1	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	30	5.7	Огт хамааралгүй	233	44.1	
Төрийн албан хаагч	271	51.3	Дам хамааралтай	211	40.0	
Бусад	102	19.3	Шууд хамааралтай	84	15.9	
Нийт	528	100	Нийт	528	100	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 76. Орхон аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.18	.773
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.25	.812
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.30	1.136
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.29	1.127
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.28	1.052
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.27	1.043
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.190

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.12	.914
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.39	1.056
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.28	1.106
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	3.00	1.154
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.96	1.182
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.96	1.135
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.26	.821
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.43	.863
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.60	1.020
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.49	1.012
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.35	1.093
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.35	1.153
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.33	1.048
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.10	.969
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	3.23	1.105
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.12	1.155
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	3.08	1.174
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	3.06	1.187
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	3.03	1.162
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.25	.835
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.22	.935
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.36	1.075
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.29	1.114

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.19	1.141
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.16	1.144
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.11	1.162
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.29	.945
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.37	1.099
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.37	1.075
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.22	1.136
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.24	1.165
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.23	1.143
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.09	.887
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.15	.922
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.24	1.100
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.18	1.057
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.16	1.054
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.11	1.096
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.05	1.138
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.04	.994
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	3.11	1.164
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	3.05	1.188
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.02	1.231
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	3.01	1.182
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.99	1.138

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 77. Орхон аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.25	.812	3.12	.914	.196	3.852	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.43	.863	3.10	.969	.392	9.066	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.22	.935	3.29	.945	.009	-1.725	*
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.6215	.922	3.04	.994	.174	3.531	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 78. Орхон аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.756**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.677**	.769**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.642**	.663**	.800**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ӨВӨРХАНГАЙ АЙМАГ**Хүснэгт 79. Өвөрхангай аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	7	17.1
1-5 жил	2	4.9	Эмэгтэй	34	82.9
6-10 жил	6	14.6	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	7	17.1	15~24	5	12.2
16-20 жил	7	17.1	25~34	18	43.9
20 жилээс дээш	19	46.3	35~44	15	36.6
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	1	2.4
			55~64	2	4.9
Оюутан, сурагч	-	-	65-с дээш	5	12.2
Үйлчилгээ эрхлэгч	3	7.3	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
			Огт хамааралгүй	16	39.0
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	1	2.4	Дам хамааралтай	17	41.5
Төрийн албан хаагч	30	73.2	Шууд хамааралтай	8	19.5
Бусад	7	17.1	Нийт	41	100
Нийт	41	100			

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 80. Өвөрхангай аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.17	.639
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.71	.785
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.83	.863
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.76	.860
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.68	1.192
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.66	1.063
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.63	1.090

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.63	.801
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.07	1.212
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.88	1.100
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.73	1.265
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.34	1.217
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.15	.963
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.27	.662
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.76	.699
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	4.05	.805
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	4.02	.880
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.68	1.011
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.63	1.090
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.39	1.202
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.78	.971
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.93	1.212
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.85	1.216
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.73	1.141
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.68	1.128
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.68	1.105
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.25	.540
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.97	.816
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.24	1.019
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.12	1.100

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.90	1.068
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.88	1.029
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.71	1.031
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.53	.861
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.83	1.046
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.73	1.001
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.59	1.072
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.56	1.050
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.95	1.024
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.85	.699
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.13	.893
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.22	1.037
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.20	1.100
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.20	.901
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.17	1.070
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.88	1.249
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.58	.860
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.15	1.216
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.61	1.093
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.46	1.098
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.37	1.135
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.29	1.101

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 81. Өвөрхангай аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.71	.785	2.63	.801	1.374	7.351	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.76	.699	2.78	.971	1.313	5.955	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.97	.816	3.53	.861	-.156	-2.798	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.13	.893	2.58	.860	.890	3.366	**

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 82. Өвөрхангай аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.628**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.371*	.558**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.523**	.559**	.669**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ӨМНӨГОВЬ АЙМАГ

Хүснэгт 83. Өмнөговь аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	86	33.1
1-5 жил	15	5.8	Эмэгтэй	174	66.9
6-10 жил	17	6.5	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	28	10.8	15~24	65	25.0
16-20 жил	50	19.2	25~34	96	36.9
20 жилээс дээш	150	57.7	35~44	67	25.8
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	25	9.6
			55~64	7	2.7
			65-с дээш	-	-
Оюутан, сурагч	51	19.6	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	40	15.4			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	11	4.2	Огт хамааралгүй	109	41.9
Төрийн албан хаагч	104	40.0	Дам хамааралтай	84	32.3
Бусад	54	20.8	Шууд хамааралтай	67	25.8
Нийт	260	100	Нийт	260	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 84. Өмнөговь аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.22	.856
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.61	.955
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.88	1.029
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.68	1.108
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.61	1.142
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.48	1.260
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.38	1.311

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.84	1.048
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.15	1.256
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.03	1.236
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.02	1.328
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.53	1.382
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.48	1.308
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.19	.744
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.70	.911
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.94	1.076
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.89	1.023
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.60	1.123
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.55	1.160
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.52	1.190
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.69	1.058
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.83	1.296
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.73	1.217
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.68	1.274
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.60	1.277
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.59	1.272
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.34	.768
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.36	.991
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.45	1.119
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.40	1.106

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.28	1.215
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.37	1.247
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.27	1.268
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.33	.962
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.57	1.208
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.54	1.153
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.48	1.216
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.20	1.207
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.87	1.266
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.91	.886
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.17	.966
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.31	1.124
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.27	1.124
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.27	1.152
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.15	1.125
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.85	1.264
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.66	1.115
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.91	1.312
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.75	1.345
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.69	1.326
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.56	1.350
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.38	1.358

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 85. Өмнөговь аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.61	.955	2.84	1.048	.892	11.819	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.70	.911	2.69	1.058	1.173	12.599	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.36	.991	3.33	.962	.169	.299	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.17	.966	2.66	1.115	.646	7.486	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 86. Өмнөговь аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.677**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.643**	.760**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.577**	.673**	.715**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

СҮХБААТАР АЙМАГ

Хүснэгт 87. Сүхбаатар аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	82	39.4
1-5 жил	12	5.8	Эмэгтэй	126	60.6
6-10 жил	16	7.7	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	26	12.5	15~24	32	15.4
16-20 жил	31	14.9	25~34	78	37.5
20 жилээс дээш	123	59.1	35~44	54	26.0
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	33	15.9
			55~64	11	5.3
Оюутан, сурагч	19	9.1	65-с дээш	-	-
Үйлчилгээ эрхлэгч	19	9.1	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	11	5.3	Огт хамааралгүй	97	46.6
Төрийн албан хаагч	84	40.4	Дам хамааралтай	82	39.4
Бусад	75	36.1	Шууд хамааралтай	29	13.9
Нийт	208	100	Нийт	208	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 88. Сүхбаатар аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.91	.786
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.27	.989
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.56	1.088
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.27	1.186
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.27	1.211
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.16	1.219
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.07	1.253

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.55	.883
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.91	1.106
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.67	1.207
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.62	1.209
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.38	1.165
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.15	1.109
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.00	.736
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.37	.947
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.72	1.191
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.68	1.097
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.24	1.154
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.14	1.219
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.07	1.249
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.63	.850
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.82	1.244
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.73	1.106
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.64	1.054
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.63	1.068
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.34	1.117
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.14	.727
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.83	1.010
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.94	1.192
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.86	1.235

Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.82	1.236
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.80	1.264
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.74	1.282
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.44	.933
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.69	1.164
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.57	1.194
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.51	1.232
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.34	1.122
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.11	1.201
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.49	.821
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.68	.983
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	2.80	1.102
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.74	1.159
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.72	1.188
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.67	1.116
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.46	1.183
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.30	.925
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.57	1.222
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.38	1.190
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.27	1.153
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.21	1.134
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.09	1.149

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 89. Сүхбаатар аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev	(Эерэг-Сөрөг)		
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.27	.989	2.55	.883	.859	10.158	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.37	.947	2.63	.850	.880	10.312	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.83	1.010	3.44	.933	-.437	-6.858	***
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.68	.983	2.30	.925	.506	5.534	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 90. Сүхбаатар аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.698**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.606**	.713**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.613**	.546**	.539**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн
* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

СЭЛЭНГЭ АЙМАГ

Хүснэгт 91. Сэлэнгэ аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	48	41.7
1-5 жил	4	3.5	Эмэгтэй	67	58.3
6-10 жил	10	8.7	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	17	14.8	15~24	22	19.1
16-20 жил	15	13.0	25~34	34	29.6
20 жилээс дээш	69	60.0	35~44	30	26.1
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	21	18.3
			55~64	7	6.1
			65-с дээш	1	.9
Оюутан, сурагч	8	7.0	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлчилгээ эрхлэгч	6	5.2			
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	4	3.5	Огт хамааралгүй	56	48.7
Төрийн албан хаагч	80	69.6	Дам хамааралтай	47	40.9
Бусад	17	14.8	Шууд хамааралтай	12	10.4
Нийт	115	100	Нийт	115	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 92. Сэлэнгэ аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.24	.879
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.72	1.114
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.94	1.179
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.83	1.251
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.75	1.255
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.72	1.246
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.37	1.453

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.76	.989
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.16	1.129
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.11	1.296
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.69	1.314
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.58	1.298
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.28	1.203
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.25	.821
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.79	.969
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.97	1.104
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.90	1.012
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.77	1.140
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.69	1.252
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.62	1.240
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.71	1.044
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.97	1.221
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.91	1.295
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.63	1.267
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.60	1.227
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.47	1.202
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.25	.766
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.11	1.064
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.30	1.156
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.26	1.271

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.13	1.267
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.97	1.291
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.87	1.253
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.39	1.029
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.74	1.250
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.57	1.250
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.54	1.216
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.28	1.274
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.83	1.279
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.79	.816
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.10	1.110
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.21	1.166
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.11	1.241
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.08	1.292
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.06	1.252
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.03	1.331
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.48	1.065
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.77	1.346
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.50	1.314
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.37	1.321
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.37	1.354
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.37	1.301

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 93. Сэлэнгэ аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.72	1.114	2.76	.989	1.171	8.831	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.79	.969	2.71	1.044	1.291	9.869	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.11	1.064	3.39	1.029	-.020	-2.132	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.10	1.110	2.48	1.065	.887	4.628	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 94. Сэлэнгэ аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.676**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.539**	.638**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.575**	.590**	.594**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ТӨВ АЙМАГ

Хүснэгт 95. Төв аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	13	46.4
1-5 жил	7	25.0	Эмэгтэй	15	53.6
6-10 жил	2	7.1	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	5	17.9	15~24	6	21.4
16-20 жил	5	17.9	25~34	11	39.3
20 жилээс дээш	9	32.1	35~44	8	28.6
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	2	7.1
			55~64	1	3.6
Оюутан, сурагч	3	10.7	65-с дээш	-	-
Үйлчилгээ эрхлэгч	2	7.1	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	2	7.1	Огт хамааралгүй	14	50.0
Төрийн албан хаагч	14	50.0	Дам хамааралтай	11	39.3
Бусад	7	25.0	Шууд хамааралтай	3	10.7
Нийт	28	100	Нийт	28	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 96. Төв аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.11	.689
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.71	.821
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.89	1.031
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.89	.956
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.89	.994
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.46	1.201
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.39	1.227

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.52	.950
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.14	1.239
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.75	1.378
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.57	1.230
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.29	1.301
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	1.86	1.113
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.24	.709
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.94	.772
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	4.29	.713
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	4.04	.962
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.86	1.044
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.79	.876
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.71	1.013
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.55	1.058
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.82	1.156
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.71	1.384
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.54	1.374
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.36	1.367
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.32	1.156
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.29	.783
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.29	.991
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.57	.959
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.50	1.171

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.21	1.197
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.07	1.184
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.07	1.245
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.29	1.226
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.75	1.378
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.61	1.286
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.50	1.374
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.36	1.496
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.25	1.351
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.97	.851
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.08	1.033
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.36	1.129
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.25	1.041
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.14	1.145
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.96	1.374
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.68	1.335
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.86	1.093
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.57	1.476
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	3.04	1.319
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.89	1.449
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.64	1.545
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.14	1.433

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 97. Төв аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.71	.821	2.52	.950	1.620	5.605	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.94	.772	2.55	1.058	1.847	6.162	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.29	.991	3.29	1.226	.608	-.024	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.08	1.033	2.86	1.093	.716	.919	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 98. Төв аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.749**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.622**	.754**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.749**	.737**	.718**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

УВС АЙМАГ

Хүснэгт 99. Увс аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	116	49.2
1-5 жил	8	3.4	Эмэгтэй	120	50.8
6-10 жил	16	6.8	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	21	8.9	15~24	20	8.5
16-20 жил	30	12.7	25~34	77	32.6
20 жилээс дээш	161	68.2	35~44	67	28.4
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	52	22.0
			55~64	18	7.6
Оюутан, сурагч	15	6.4	65-с дээш	2	.8
Үйлчилгээ эрхлэгч	28	11.9	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	12	5.1	Огт хамааралгүй	108	45.8
Төрийн албан хаагч	114	48.3	Дам хамааралтай	97	41.1
Бусад	67	28.4	Шууд хамааралтай	31	13.1
Нийт	236	100	Нийт	236	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 100. Увс аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	2.88	.743
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.31	.947
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.64	1.002
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.37	1.121
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.26	1.253
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.18	1.264
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.10	1.240

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.45	.863
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.71	1.127
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.67	1.149
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	2.60	1.279
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.14	1.157
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.12	1.075
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	2.94	.652
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.48	.905
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.83	.979
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.64	1.048
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.49	1.120
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.28	1.114
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.17	1.140
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.39	.816
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.60	1.057
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.44	.998
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.43	1.063
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.33	1.036
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.16	1.035
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.94	.652
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.12	.885
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.33	1.015
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.25	.984

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.13	1.107
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.12	1.094
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.77	1.174
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.04	.991
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.33	1.256
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.28	1.117
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.19	1.185
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	2.79	1.215
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.62	1.209
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.65	.692
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.99	.877
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.20	1.014
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.01	1.038
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.00	1.101
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.93	1.055
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.83	1.099
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.31	.928
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.53	1.260
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.47	1.168
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.25	1.156
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.18	1.102
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.13	1.239

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 101. Увс аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.31	.947	2.45	.863	.996	12.791	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.48	.905	2.39	.816	1.235	14.887	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.12	.885	3.04	.991	.248	.888	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.99	.877	2.31	.928	.828	9.000	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 102. Увс аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.698**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.698**	1.000**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.580**	.580**	.580**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ХОВД АЙМАГ**Хүснэгт 103. Ховд аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	183	54.1
1-5 жил	33	9.8	Эмэгтэй	155	45.9
6-10 жил	58	17.2	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	31	9.2	15~24	11	3.3
16-20 жил	39	11.5	25~34	111	32.8
20 жилээс дээш	177	52.4	35~44	116	34.3
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	79	23.4
			55~64	19	5.6
Оюутан, сурагч	48	14.2	65-с дээш	2	.6
Үйлчилгээ эрхлэгч	52	15.4	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	39	11.5	Огт хамааралгүй	109	32.2
Төрийн албан хаагч	130	38.5	Дам хамааралтай	98	29.0
Бусад	69	20.4	Шууд хамааралтай	131	38.8
Нийт	338	100	Нийт	338	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 104. Ховд аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.45	.844
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.72	.852
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.88	.979
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.75	.962
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.71	1.003
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.69	1.048
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.57	1.020

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.17	.991
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.48	1.199
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.45	1.121
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.10	1.143
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.98	1.259
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.86	1.223
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.47	.665
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.88	.754
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	4.16	1.102
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.91	.890
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.85	.899
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.77	.929
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.73	.863
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.05	.822
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.21	1.129
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	3.17	1.112
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	3.05	1.091
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.93	.983
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.88	.929
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.42	.592
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.35	.754
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.57	.903
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.38	.949

Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	3.30	1.074
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.27	.972
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.25	1.032
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.50	.823
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.57	1.162
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.55	.989
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.52	1.017
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.49	1.090
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.35	1.060
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.26	.845
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.40	.821
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.55	1.075
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.53	.896
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.43	1.057
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.36	.978
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	3.13	1.069
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.12	1.039
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.31	1.125
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	3.20	1.162
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	3.20	1.378
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	3.03	1.217
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.88	1.271

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 105. Ховд аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.72	.852	3.17	.991	.628	13.388	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.88	.754	3.05	.822	.925	18.026	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.35	.754	3.50	.823	-.033	-2.541	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.40	.821	3.12	1.039	.363	6.291	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 106. Ховд аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.822**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.703**	.781**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.812**	.785**	.695**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ХӨВСГӨЛ АЙМАГ

Хүснэгт 107. Хөвсгөл аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	33	48.5
1-5 жил	2	2.9	Эмэгтэй	35	51.5
6-10 жил	8	11.8	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	11	16.2	15~24	25	36.8
16-20 жил	15	22.1	25~34	24	35.3
20 жилээс дээш	32	47.1	35~44	8	11.8
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	6	8.8
			55~64	5	7.4
Оюутан, сурагч	19	27.9	65-с дээш	-	-
Үйлчилгээ эрхлэгч	3	4.4	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	1	1.5	Огт хамааралгүй	24	35.3
Төрийн албан хаагч	26	38.2	Дам хамааралтай	28	41.2
Бусад	19	27.9	Шууд хамааралтай	16	23.5
Нийт	68	100	Нийт	68	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 108. Хөвсгөл аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.44	.651
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.78	.770
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	4.15	.919
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.85	.981
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.75	1.226
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.72	1.049
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.44	1.164

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.10	.797
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.62	1.258
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	3.43	1.163
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	3.41	1.082
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.56	1.331
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.47	1.366
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.23	.684
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.59	.943
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	4.00	1.079
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.91	1.089
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.43	1.150
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.41	1.136
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.18	1.269
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.87	.849
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	3.00	1.234
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	3.15	1.200
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.88	1.240
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.69	1.213
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.62	1.093
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.20	.795
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.92	1.121
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.12	1.216
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	2.99	1.275

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.97	1.338
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.81	1.352
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.71	1.425
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.49	1.091
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.85	1.136
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.72	1.303
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.50	1.398
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.29	1.259
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	3.09	1.218
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.87	.855
ЭЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.99	1.075
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.31	1.200
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.04	1.190
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	2.97	1.360
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.84	1.288
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	2.81	1.296
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.74	1.051
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	3.16	1.323
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.84	1.378
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.75	1.274
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.51	1.377
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.43	1.308

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 109. Хөвсгөл аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.78	.770	3.10	.797	.896	6.478	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.59	.943	2.87	.849	.999	5.092	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	2.92	1.121	3.49	1.091	-.201	-3.076	**
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.99	1.075	2.74	1.051	.562	1.669	

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 110. Хөвсгөл аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.647**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.648**	.525**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.589**	.550**	.666**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

ХЭНТИЙ АЙМАГ**Хүснэгт 111. Хэнтий аймгийн судалгаанд оролцогчдын талаархи мэдээлэл**

Тухайн аймагтаа оршин сууж байгаа жил	Тоо	Хувь	Хүйс	Тоо	Хувь
			Эрэгтэй	56	39.2
1-5 жил	16	11.2	Эмэгтэй	87	60.8
6-10 жил	13	9.1	Нас	Тоо	Хувь
11-15 жил	18	12.6	15~24	12	8.4
16-20 жил	16	11.2	25~34	62	43.4
20 жилээс дээш	80	55.9	35~44	36	25.2
Эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа	Тоо	Хувь	45~54	25	17.5
			55~64	8	5.6
Оюутан, сурагч	4	2.8	65-с дээш	-	-
Үйлчилгээ эрхлэгч	10	7.0	Эрхэлж буй ажил, бизнес аялал жуулчлалтай хамааралтай эсэх		
Үйлдвэрлэл эрхлэгч	3	2.1	Огт хамааралгүй	55	38.5
Төрийн албан хаагч	112	78.3	Дам хамааралтай	59	41.3
Бусад	14	9.8	Шууд хамааралтай	29	20.3
Нийт	143	100	Нийт	143	100

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 112. Хэнтий аймгийн иргэдээс өгсөн аялал жуулчлалын нөлөөллийн үнэлгээ

Асуулгын утга	Дундаж утга	Стандарт хазайлт
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.01	.796
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.45	1.044
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	3.68	1.148
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	3.50	1.162
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	3.48	1.192
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.31	1.213
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	3.27	1.263

СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.58	.831
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	3.01	1.144
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	2.83	1.113
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	2.64	1.072
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	2.29	1.117
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	2.14	1.039
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.07	.748
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.51	.989
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	3.71	1.136
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	3.62	1.119
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	3.45	1.185
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	3.38	1.256
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	3.37	1.232
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.63	.908
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	2.89	1.133
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	2.66	1.157
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	2.65	1.083
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	2.57	1.010
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	2.40	1.120
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.13	.787
ЭРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.02	1.010
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.18	1.136
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	3.17	1.083

Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.01	1.273
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	2.98	1.195
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	2.76	1.261
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.23	1.091
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	3.45	1.271
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	3.38	1.283
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	3.29	1.331
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	3.09	1.267
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	2.93	1.111
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	2.79	.802
ЭЕРЭГ НӨЛӨӨЛӨЛ	3.10	1.041
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	3.27	1.087
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	3.13	1.140
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	3.15	1.210
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	3.06	1.200
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	2.87	1.229
СӨРӨГ НӨЛӨӨЛӨЛ	2.49	.955
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	2.85	1.229
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	2.71	1.196
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	2.43	1.160
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	2.23	1.197
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	2.21	1.186

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

Хүснэгт 113. Хэнтий аймгийн иргэдийн аялал жуулчлалын эерэг ба сөрөг нөлөөллийн тухай ойлголтын зөрүү

	Эерэг нөлөөлөл		Сөрөг нөлөөлөл		Difference (Эерэг-Сөрөг)	t value	p value
	Mean	St dev	Mean	St dev			
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд	3.45	1.044	2.58	.831	1.033	10.208	***
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд	3.51	.989	2.63	.908	1.066	8.915	***
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд	3.02	1.010	3.23	1.091	.023	-1.775	*
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд	3.10	1.041	2.49	.955	.805	6.107	***

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.1$ ** $p < 0.05$ *** $p < 0.01$

Хүснэгт 114. Хэнтий аймгийн аялал жуулчлалын өөрчлөлтүүдийн хоорондын хамаарал

	1	2	3	4
Эдийн засгийн өөрчлөлтүүд (1)	1			
Нийгэм, соёлын өөрчлөлтүүд (2)	.774**	1		
Байгаль орчны өөрчлөлтүүд (3)	.729**	.764**	1	
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны өөрчлөлтүүд (4)	.634**	.662**	.622**	1

Эх сурвалж: Судалгааны үр дүн

* $p < 0.05$ ** $p < 0.01$

5.3 Судалгааны асуулга (хэвлэмэл эх загвар)

ИРГЭДИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ОЙЛГОЛТЫГ ТОДОРХОЙЛОХ СУДАЛГАА

Сайн байна уу? Танд энэ өдрийн мэнд хүргэе.

Орон нутгийн хөгжил нь Таны аялал жуулчлалын талаарх ойлголтоос ихээхэн хамааралтай тул уг судалгаанд цаг зав гарган хичээнгүйлэн хариулахыг хүсье.

Судалгааны зорилго: Аялал жуулчлалын тогтвортой хөгжлийг хангах гол түлхүүр элементүүдийн нэг болох орон нутгийн иргэдийн аялал жуулчлалын талаарх мэдлэг, ойлголтыг тодохойлоход оршино.

Судалгааны ач холбогдол: Нутгийн иргэдийг аялал жуулчлалд татан оролцуулах, тогтвортой аялал жуулчлалын бодлого, хөтөлбөр боловсруулахад суурь судалгаа болно.

Баярлалаа.

1. Таны оршин суугаа аймаг _____

2. Та тухайн аймагтаа хэдэн жил оршин сууж байна вэ?

a) 1-5 жил b) 6-10 жил c) 11-15 жил d) 16-20 жил e) 20 жилээс дээш

3. Таны нас:

a) 15-24 b) 25-34 c) 35-44 d) 45-54 e) 55-64 f) 65 дээш

4. Таны хүйс

a) эрэгтэй b) эмэгтэй

5. Таны эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, үйл ажиллагаа

a) Оюутан, сурагч b) Үйлчилгээ эрхлэгч c) Үйлдвэрлэл эрхлэгч
d) Төрийн албан хаагч e) Бусад

6. Таны эрхэлж буй ажил, хөдөлмөр, бизнесийн үйл ажиллагаа аялал жуулчлалтай ямар хамааралтай вэ?

a) Огт хамааралгүй b) Дам хамааралтай c) Шууд хамааралтай

7. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр эдийн засагт ямар өөрчлөлт гардаг вэ?

Асуулт	Мэдэхгүй	Бага зэрэг	Дунд зэрэг	Их	Маш их
Эдийн засгийн ЗЭРЭГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлалын бизнес хувь хүн, өрхийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн худалдаа, үйлчилгээг идэвхжүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь худалдаа, үйлчилгээний ажлын байрыг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн шинэ төрлүүд нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн татвар, хураамжийн орлогыг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Эдийн засгийн СӨРӨГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлалыг дагаж газар, үл хөдлөх хөрөнгийн үнэ өсдөг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь өргөн хэрэглээний бараа, үйлчилгээний үнэ, тарифыг хөөрөгддөг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалын улирлаар үйлчилгээний газруудад татвар, торгуулийн дарамт нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр ХАА-н (газар тариалан, мал аж ахуй) ажиллах хүчний хомсдол үүсдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалын улирал дуусахад ажилгүй иргэдийн тоо нэмэгддэг	1	2	3	4	5

8. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр нийгэм, соёлын орчинд ямар өөрчлөлт гардаг вэ?

Асуулт	Мэдэхгүй	Бага зэрэг	Дунд зэрэг	Их	Маш их
Нийгэм, соёлын ЭЕРЭГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн байгалийн үзэмжит газрын нэр хүндийг өсгөдөг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь түүх, соёлын өвийн мэдлэг, ашиглалтыг сайжруулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь шашин, урлаг, соёлын арга хэмжээг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж шинэ мэдлэг, соёлын шинэ хэрэглээ үүсдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж ундны ус, эрчим хүч, зорчигч тээвэр, зам харилцааны дэд бүтэц сайжирдаг	1	2	3	4	5
Нийгэм соёлын СӨРӨГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлал нь иргэдийн ахуй, соёлын унаган төрхийг алдагдуулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь иргэдийн амар тайван байдлыг алдагдуулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж зам тээврийн осол, хэрэг, зөрчлийн тоо нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн аюулгүй байдлыг хангах үйлчилгээний ачааллыг нэмэгдүүлдэг (эмнэлэг, цагдаа зэрэг)	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж бизнесийн ёс зүйгүй үйлдлүүд нэмэгддэг	1	2	3	4	5

9. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр байгаль орчинд ямар өөрчлөлт гардаг вэ?

Асуулт	Мэдэхгүй	Бага зэрэг	Дунд зэрэг	Их	Маш их
Байгаль орчны ЭЭРЭГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгааллын үйл ажиллагаа сайжирдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж зэрлэг ан амьтан болон ургамал хамгаалал, бүртгэлжүүлэлт сайжирдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж байгаль хамгаалах нөхөрлөл, бүлгийн үйл ажиллагаа сайжирдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдийн эко мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь жуулчид, орон нутгийн иргэдэд хог хаягдлын тухай мэдлэгийг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Байгаль орчны СӨРӨГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлал нь байгалийн унаган төрхийг доройтуулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь хог хаягдлыг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж хяналтгүй олон салаа замууд бий болж хөрсийг доройтуулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлал нь ан амьтан, ургамлын амьдрах орчныг өөрчилдөг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж хуванцар болон нийлэг материалын хэрэглээ өсдөг	1	2	3	4	5

10. Аялал жуулчлалыг хөгжүүлснээр төр, захиргааны үйл ажиллагаанд ямар өөрчлөлт гардаг вэ?

Асуулт	Мэдэхгүй	Бага зэрэг	Дунд зэрэг	Их	Маш их
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны ЭЕРЭГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлал нь орон нутгийн төрийн бус байгууллагуудыг дэмждэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж хөгжлийн бодлого боловсруулах, төлөвлөх үйл ажиллагаа сайжирдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж төр хувийн хэвшлийн хамтын ажиллагаа сайжирдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж иргэдийн нийгмийн идэвх, оролцоо нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж салбар дундын уялдаа холбоо сайжирдаг	1	2	3	4	5
Төр, захиргааны үйл ажиллагааны СӨРӨГ өөрчлөлтүүд					
Аялал жуулчлалыг дагаж авилга, хээл хахуулийн гэмт хэрэг нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалыг дагаж төр, захиргааны хүнд суртал нэмэгддэг	1	2	3	4	5
Алсын хараагүй бодлого, төлөвлөлт нь аялал жуулчлалын үйл ажиллагааг доголдуулдаг	1	2	3	4	5
Төр, захиргааны бүтэц, хүний нөөцийн өөрчлөлт нь аялал жуулчлалын бодлого, стратегийн хэрэгжилтэд саад учруулдаг	1	2	3	4	5
Аялал жуулчлалын эмх замбраагүй байдал нь төр, захиргааны ажлын ачааллыг нэмэгдүүлдэг	1	2	3	4	5

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН ХӨГЖЛИЙН ТӨВ

АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН СУДАЛГАА - II

21 АЙМГИЙН НУТГИЙН ИРГЭДИЙН АЯЛАЛ ЖУУЛЧЛАЛЫН
ТАЛААРХ МЭДЛЭГ, ОЙЛГОЛТЫН СУДАЛГАА

www.mto.mn

(+976) 7777-7001

info@mto.mn